

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.00 zł. miesięcznie, 9.00 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.36 zł. miesięcznie, 10.08 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 7.00 zł., za granicę 9.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 210.

BYDGOSZCZ, czwartek dnia 12 września 1929 r.

Rok XXIII.

Na tropie bombiarzy.

Byli kapitan policji z Stuttgartu stał na czele organizacji zamachowców.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 11. 9. Tajemnicze zamachy bombowe, które niepokoiły ludność północnych Niemiec i które znalazły swój punkt wierzchołkowy przy niedawnym zamachu na gmach parlamentu, stoją przed rozwiązaniem. W dniu wczorajszym aresztowała policja niemiecka dwie osoby bardzo podejrzane a należące do szajki zamachowców. Jeden z aresztowanych jest byłym kapitanem policji ze Stuttgartu. W hotelu znaleziono w pokoju aresztowanego bombę, widocznie przygotowaną do nowego zamachu.

Jednocześnie aresztowano w Hamburgu urzędnika bankowego, w którego mieszkaniu znaleziono „maszynę piekielną“ tej samej konstrukcji co maszyny podłożone pod budynki rządowe w Szlezwicku i Lüneburgu.

Policja w dalszym ciągu znajduje się na tropie zbrodniarzy, tak, że można liczyć się z dalszym wykryciem sprawców i uspokojenia opinii publicznej w Niemczech w ciągu najbliższych dni.

B.

Berlin, 10. 9. (PAT). Policyjne dochodzenia w sprawie zamachu bombowego doprowadziły do zatargu pomiędzy policją berlińską a meklemburską, gdyż urzędnicy policji berlińskiej przeprowadzili śledztwo na terytorjum Meklemburgii bez zawiadomienia o tem władz miejscowych.

Z okazji ogłoszenia komunikatu pruskiego, wyrażającego ubolewanie w tej sprawie, „Deutsche Allgemeine Ztg.“ podkreśla ironicznie, iż jest to szczęście, że wypadek ten nie doprowadził do całkowitego zerwania stosunków dyplomatycznych między Prusami a Meklem-

burgją. Dziennik uważa, że wypadek ten jest doskonałym przyczynkiem do sprawy reformy ustroju Rzeszy i wyraża życzenie przygotowania ogólnej niemieckiej ustawy policyjnej.

Nowe walki w Mandżurji.

Miejscowości Pogranicznaja i Mulin zniszczone przez samoloty sowieckie.

Londyn, 10. 9. (PAT). Reuter donosi z Charbina, że samoloty sowieckie rozpoczęły bombardowanie miejscowości Pogranicznaja, w którym zapanowała anarchja. Rabuje się tam i grabi, co tylko można. Samoloty sowieckie kierują się również w stronę Mulin, pragnąc zaatakować główną kwaterę wojsk chińskich.

Mukden, 10. 9. (PAT). Komunikat urzędowy chiński stwierdza, że w miejscowości Pogranicznaja zostały zniszczone drzewa, stacje telegraficzne bez drutu itp. 40 żołnierzy i 20 urzędników kolejowych zostało zabitych lub rannych przez bomby rzucone z samolotów sowieckich. Statki sowieckie usiłowały płynąć w górę Sungari, której ujście jest bombardowane przez Chińczyków. Dziś rano samoloty sowieckie bombardowały miasto Mulin, położone na zachodzie od miasta Pogranicznaja.

Wiedeń, 10. 9. (PAT). Donoszą tu z Londynu, iż ofensywa, podjęta przez wojska sowieckie na odcinku mandżur-

Spór o Pleczkajtisa.

Działacz polityczny, czy przestępca kryminalny?

Królewiec, 11. 9. (PAT). Biuro Wolffa donosi, iż dochodzenia w sprawie Pleczkajtisa i towarzyszy doprowadziły do stwierdzenia, że granaty w formie jajek, które przy nich znaleziono najprawdopodobniej pochodzą z Francji lub Anglii i są pochodzenia wojskowego. Z pośród bomb dwie są zrobione z blachy, zaś

cztery inne z rury stalowej. Materiał wybuchowy jest obecnie badany w Królewcu.

„Berliner Tageblatt“ w depeszy z Kowna komunikuje, iż poważnie zastanawiają się tam nad tą sprawą, czy możliwym jest wydanie Pleczkajtisa przez Niemcy. Szef pobliskiego okręgu litewskiego udał się do Interburga celem uzyskania materiału, na podstawie którego będzie mógł stwierdzić, czy istnieją podstawy do wydania Pleczkajtisa na podstawie oskarżenia kryminalnego. Z litewskiego punktu widzenia Pleczkajtis, który jak sam podał, nie jest już kierownikiem litewskiej emigracji, jest obecnie tylko przestępcą kryminalnym i musi być unieszkodliwiony. Dotychczas rząd litewski nie zwracał się do władz niemieckich z wnioskiem o wydanie Pleczkajtisa.

Kowno, 10. 9. (PAT). „Lietuvos Aidas“ komunikuje odezwę, domagającą się wydania przez Niemcy Pleczkajtisa i współaresztowanych. Odezwę kończy się słowami: „Śmierć bez zmiłowania!“

Małol

Londyn, 11. 9. (PAT) W najbliższych dniach wyruszy stąd do Palestyny w celu współdziałania z tamtejszą policją stu ochotników z pośród byłych uczestników wojny.

Wilno, 11. 9. (PAT) Dziennik żydowski „Di Cajt“ podaje, że w Wilnie utworzony został komitet, który ma na celu udzielenie pomocy ofiarom zająć w Palestynie. Do komitetu tego zaproszono przedstawicieli 42 organizacji żydowskich.

Budżet na rok 1929-30.

Warszawa, 11. 9. (tel. wł.) W ministerjum skarbu toczą się prace nad ustaleniem budżetu na rok 1930/31. Ogólna suma budżetu oraz sumy budżetów poszczególnych ministerstw przedłożone zostaną sejmowi w tej samej wysokości, co w budżecie ubiegłego roku.

Co znaczą starania?

Rzym, 11. 9. (tel. wł.) Przeprowadzona na specjalne życzenie Mussoliniego t. zw. batalja zbóż, mająca na celu podniesienie wydajności roli, dała pomyślne rezultaty. Dane statystyczne wykazują, że włosianie wyprodukowali 12 milionów kwintali więcej zboża, niż w roku ubiegłym.

Wylew Nilu.

Według doniesień z Aleksandrii wody Nilu przybierają w dalszym ciągu. Poziom wód przewyższa znacznie wylew z roku 1878. Ponieważ Nil od 12 lat nie wylewał, obawiają się tu, iż umocnienia nabrzeżne, nie wytrzymają naporu wód.

Konferencja

marszałka Daszyńskiego z premierem świtalskim.

Warszawa, 11. 9. (tel. wł.) Jutro konferować będzie marszałek Daszyński z premierem Świtalskim; na konferencji omówione będą szczegóły zainicjowanej przez rząd wspólnej narady przewodniczących klubów sejmowych. Dziś odbędą się narady poszczególnych klubów nad zajęciem stanowiska wobec projektu konferencji.

Popiel prezesem N. P. R.

Poznań, 11. 9. (tel. wł.) Odbył się tu przez dwa dni kongres N. P. R. Pracy. Kongres stwierdził wzrost nastrojów opozycyjnych wśród stronnictwa. N. P. R. wypowiedziało się przeciw projektowi reformy konstytucji. Prezesem stronnictwa wybrano Karola Popiela.

Międzynarodow zjazd

przedstawicieli prasy roln. w Poznaniu.

Dnia 18, 19, 20 i prawdopodobnie 21 września odbędzie się w Poznaniu w związku z PWK międzynarodowy zjazd prasy rolniczej wszystkich państw Europy, przyczem przewidziane jest przybycie delegacji dziennikarskich Belgii, Francji, Czechosłowacji, Niemiec, Austrii, Holandji, Szwecji. Ponadto przybędą delegacji Włoch, Anglii, Danii, Finlandji, Lotwy i Węgier. Dokładna liczba nie jest jeszcze ustalona.

Warta i Noteć, jako dorzecza Odry podlegają międzynarodowej komisji.

Haga, 10. 9. (PAT). W sprawie terytorjalnej rozciągłości uprawnień komisji międzynarodowej Odry trybunał sprawiedliwości międzynarodowej w Hadze orzekł 9 głosami przeciw 3, że orzecznictwo tej komisji rozciąga się na polski odcinek Warty i Noteci i że dla ustalenia górnych granic tego orzecznictwa należy się oprzeć na zasadach,

zawartych w art. 331 traktatu wersalskiego.

Przy tej sposobności trybunał uchylił wszelkie stosowania w wypadku obecnym statutu, dołączonego do konwencji barcelońskiej z dnia 20 kwietnia 1921 r. o porządku prawnym dróg żeglugowych, a to z powodu nieratyfikowania przez Polskę powyższej umowy.

Prezydent Hoover tępi korupcję w amerykańskim przemyśle wojennym.

(Własna służba telegraf. „Dz. Bydg.“)

Londyn, 11. 9. Z Nowego Jorku donoszą o dalszym rozwoju skandalu amerykańskiego w sprawie zbrojeń wywołanych przez agenta wielkiego przemysłu Sharera. Wykazuje się, że Sharerowi pomagali w jego planach 4 admirałowie amerykańscy, a mianowicie admirał Robinson, komendant akademii morskiej w Annapolis. Poza tem admirałowie Plunkett, Pratt oraz Willey. Prezydent Hoover w dalszym ciągu z całą energią wystąpił przeciw akcji Sherera a senator Orah stanie na czele komisji śledczej mającej wykryć zasięg skandalu.

Senator Orah oświadczył publicznie, że uważa sprawę Sherera za zbrodnicze postępowanie przeciwko interesom narodu i rządu amerykańskiego. Jak się

korespondent Wasz dowiaduje jest wątpliwe, że uda się prezydentowi Hooverowi oczyścić bagno korupcji bez względu na olbrzymie wpływy zainteresowanych amerykańskich potentatów przemysłowych.

Tl.

Polak presesem Związku Dziennikarzy Międzynarodowych.

(Własna służba telegraf. „Dzien. Bydg.“)

Genewa, 11. 9. Na zebraniu Związku Dziennikarzy Międzynarodowych akredytowanych przez Ligę Narodów wybrano jednogłośnie prezesem na rok bieżący korespondenta PAT'a Orynga. Wiceprezesami są jeden Niemiec, jeden Francuz, jeden Amerykanin, jeden Ar-

gentyńczyk. Wybór Polaka na stanowisko prezesa tego międzynarodowego związku dziennikarzy jest najlepszym dowodem, z jak wielkim zaufaniem i szacunkiem odnosi się zagranica do polskich dziennikarzy.

W.

Podbój czy kolonizacja Brandenburgii?

Roku 928 cesarz niemiecki Henryk Ptasznik zajął fortece, słowiańską Branibor, ujął księcia Tugomira w niewolę, a lud jego zmusił do płacenia daniny. W 1000-ną rocznicę owego zwycięstwa miasto Brandenburg urządziło wielkie uroczystości, o których pełno w prasie niemieckiej.

Sprawozdania te odzwierciedlają doskonale nastroje panujące wśród Prusaków, a zwłaszcza w publicystyce niemieckiej: Pisma, deklamujące o pacyfizmie, braterstwie ludów i równości jak socjalistyczny „Vorwaerts”, demokratyczne Berl. Tagbl. czy Voss. Ztg. albo katolicka „Germania” przedstawiają sprawę tak, jakby chodziło wówczas o pogrom całej Słowiańszczyzny i o odebranie ziemi, bezprawnie Germanom zabranym przez Słowian.

Widać z tych sprawozdań, jak niski jest poziom umysłowy dziennikarzy niemieckich. Bezstronni uczeni niemieccy jak np. prof. Hampe (der Zug nach dem Osten. Biblioteka Teubnera tom 7 31) wykazują, że ludność marchii Brandenburskiej ma w sobie krew najtwardszego szczepu Słowian zachodnich. Zdobyte Braniboru w 929 r. nie pociągnęło bowiem za sobą wypędzenia jego ludności słowiańskiej. Rządziła tu nadal dynastia słowiańska, aż do 12-go wieku, kiedy drogą spadku władza dostała się Albrechtowi Niedźwiedziowi, założycielowi dynastii niemieckiej Askańczyków. Historycy ustalili, że z liczby 16 żon następców Albrechta połowa była pochodzenia słowiańskiego. Do 1350 r. w sądach marchii brandenburskiej rozbrzmiewał język słowiański, poczem go zabroniono. Ale między ludem żył język ten jeszcze wieki i dziś jeszcze w okolicy Brandenburskiej kilkadziesiąt tysięcy ludu mówi po słowiańsku.

Nawet Hohenzollernowie, kiedy w 15-tym wieku w zamian za pożyczkę udzieloną cesarzowi Zygmuntovi otrzymali jako lichwiarski procent marchię brandenburską ucyli się języków słowiańskich, żenił się z królowkami słowiańskimi. Nawet prawo nakazywało, aby elektorowie wschodnich marchii znali mowę Słowian. Wiemy, że umiał po polsku wielki Elektor, który nawet w polski kontusz się ubierał, odbierając przegląd oddziałów polskich przechodzących przez marchję na pomoc Danji.

Jeśli przypominamy tę przeszłość słowiańską Brandenburską, to nie w celach zabobnych, jak to czynią publicyści niemieccy, wspominając o zamierczliwych wędrownych szczepów germańskich przez nasze strony. Cytujemy zresztą historyków niemieckich. Wiadomo pozatem, że przy późniejszych obłężeniach Braniboru po strocesarskiej były wojska polskie, a wśród nich późniejszy król Bolesław Chrobry.

Chcemy jeno zwrócić uwagę, że dzisiejsi publicyści częstokroć członkowie różnych pacyfistycznych organizacji jak Mahrholz z Voss. Ztg., albo sami ulegają fałszom, jakie wpajała w nich dawna szkoła pruska, albo świadomie przed czytelnikami kryją prawdę o przeszłych stosunkach niemiecko-słowiańskich.

Prasa niemiecka jest osławiona w kulturalnym świecie. Gromił ją słynny ambasador amerykański z okresu I-jej konferencji haskiej Henry White, i słusznie wytknął jej nienawistny ton oraz kłamliwość minister Zaleski. Za-

den Bernhardt czy Ludendorff, żaden Preusker nie zasługuje na wzdargę, bo to byli umysły brutalne, ale szczerze, natomiast publicyści z „Germanji”, „Vorwaerts”, czy Berl. Tagebl. lub „Voss. Ztg.” co dzień zaklinają się na pacyfizm i ludzkosć, a jak wykazują choćby sprawozdania z obchodu w Brandenburgii, wykopują przepaście fałszu między narodami, zwłaszcza między Niemcami a Polską, zatajając, że nie tylko ludność miasta Brandenburska, ale i dzisiejszego Berlina jest w większości swej pochodzenia słowiańskiego.

Ale to kłamstwo wioznie rządzić Niemcami nie może i nie będzie. Widzimy przecież, że w dziennikach i w filmie usiłuje się najszerzymi warstwom czytelników wyjaśnić największe tajemnice i najgłębsze zagadnienia, czy to powstanie komórki, atomu, zapoznaje się z najbardziej egzotycznymi krajami. Wreszcie lud sam zawoła: Zostawcie nam wykopaliska, kroniki, zapiski, abyśmy sami wnioski wyciągnąć mogli z przeszłości. Nieliczna jest kadra pacyfistów w Niemczech, ale mają potężną broń w rękę, jeśli będą umieli nią władać: prasę i film. One zdruzgotają chiński mur kłamstwa, jakim dotychczasowi władcy Niemiec odgradzili swój naród od świata.

A. P. B.

Kronika telegraficzna.

Warszawa, 11. 9. (tel. wł.) Dziś przybywa do Polski wycieczka przemysłowców czechosłowackich pod przewodnictwem ministra Novaka.

Tokio, 11. 9. (tel. wł.) Japonię nawiedziła katastrofalna ulewa, która spowodowała wielkie szkody w plantacjach ryżu. W Tokio około 3000 domów jest nie do użytku.

Genewa, 11. 9. (tel. wł.) Briand udał się do Paryża na posiedzenie rady ministrów.

London, 11. 9. (tel. wł.) W końcu września Mac Donald uda się do Ameryki w sprawie konferencji rozbrojeniowej.

Warszawa, 11. 9. (tel. wł.) Delegacja polska powróci z Genewy 27 bm.

Genewa, 11. 9. (tel. wł.) Delegacja francuska zaproponowała zwołanie II wszechświatowej konferencji gospodarczej.

Kijów, 11. 9. (tel. wł.) W Żytomierzu w więzieniu wybuchł bunt więźniów politycznych, którzy wystąpili przeciw barbarzyńskiemu traktowaniu ich przez zarząd więzienia.

London, 11. 9. (tel. wł.) Jeden z oficerów osiągnął na samolocie Roll Royce 572,2 klm. na godzinę.

Rezolucje Związków Drzewnych.

Warszawa, 11. 9. (tel. wł.) Wczoraj obradowała rada naczelna Związków Drzewnych. Uchwalono szereg rezolucyj. Jedną z rezolucyj wypowiada się przeciw rządowemu projektowi utworzenia mieszanej komisji do eksportu drzewa z lasów państwowych. Rezolucja ta będzie wzięta do wiadomości Matuszewskiemu.

Brygida Helm oskarża...

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 11. 9. W tutejszych kołach artystycznych wywołał duże wrażenie fakt, że słynna artystka filmowa Brygida Helm skarży wytwórnice „Ufa”, zarzucając towarzystwu dawanie niewłaściwych ról oraz nie wypełnienie kontraktowego obowiązku reklamowania jej w należyty sposób jako gwiazdy filmowej. Tow. „Ufa” należy, jak wiadomo, do przywódcy nacjonalistów niemieckich dr. Hugenerga. Tow. „Ufa” nie zgadza się z wywodami artystki i ze swej strony zarzuca Brygidzie Helm chęć pozbycia się kontraktu by móc zawrzeć z inną firmą umowę na bardziej korzystnych warunkach. Rozprawa sądowa potrwa jeszcze dwa tygodnie. B.

Rotschild u króla jugosłowiańskiego.

Znany finansista angielski baron Rotschild przybył przed kilku dniami do Bled i został przyjęty przez króla na audjencji, a następnie zaproszony na polowanie dworskie. Do Bled przybył minister skarbu, który z Rotschildem odbył dłuższą konferencję.

Kto wygrał na loterii?

W trzecim dniu ciągnięcia V klasy 19-tej polskiej loterii państwowej, główniejsze wygrane padły na numery następujące:

20 000 zł na nr. 143946.
15 000 zł na nr. 130057.
10 000 zł na nr. 127290.
5 000 zł na n-ry 54811 95571 125634.
8 000 zł na n-ry 78480.
2 000 zł na n-ry 7508 19920 20608 25902 54529 88406 113591.
1 000 zł na n-ry 19487 21017 25185 41484 78903 79574 91920 94763 96300 102368 103819 107339 143460 148006 149552 163400 178120
500 zł na n-ry 815 2778 3862 5741 11281 16946 16966 17547 21782 22740 44217 44990 48847 51757 57083 57775 67689 87527 107117 129379 131704 148201 150285 150722 156239 182512.

Mniejsze wygrane oraz stawki są do przejrzenia

w KOLEKTURZE LOTERJI PAŃSTWOWEJ „Uśmiech Fortuny” Bydgoszcz, Pomorska 1 róg Dworcowej - telefon 39.

Tamże wypłata wszelkich wygranych oraz zamiana wygranych losów na inne. (24581)

500 zł na n-ry: 309 353 446 2668 3079 3490 12929 13127 18561 19516 21379 25204 23721 24097 28266 29573 29676 31973 33624 33890 34268 34653 35468 35950 36672 37429 37840 38015 38026 38178 38556 38652 39156 40052 41549 42114 42210 43211 44083 44550 44672 45682 46936 49407 50103 50168 50279 50355 52124 53250 53817 53906 56293 56432 56928 60595 61571 63182 63727 69784 73339 75075 75542 76305 76503 77078 77470 77723 79406 79501 79502 81681 81715 84274 84496 86430 86626 88378 90893 91363 92794 96115 96394 97993 98217 98232 99323 99466 100310 102149 103450 104874 104986 104999 105056 105071 106653 108267 108674 109097 111130 111959 112968 114721 116196 116590 117647 119107 120982 124552 125248 127720 129539 129553 129797 130270 132374 133291 134411 134657 135401 137722 138489 139595 139633 140355 141517 143003 143879 144717 145616 146630 155703 157786 158243 161969 163151 163775 164946 166636 167917 168024 168145 169228 170167 172231 175904 175412 176611 177634 178295 180316 181389 181722 181963 182489 182501 182565 183069 183334 184040.

Tragedia na morzu.

„Dan” zatonał w pobliżu zatoki gdańskiej.

Według ostatnich wiadomości statek „Dan” zatonał w pobliżu zatoki gdańskiej. Załoga statku, składająca się z 22 osób, w tem 16 Duńczyków, 3 Gdańszczan, 2 Niemców i Norwega padła ofiarą katastrofy, prócz Martina Malma, który w ostatniej chwili zdołał uratować się i którego w 18 godzin po zatonięciu statku wyłowiono. Powodem katastrofy było wtargnięcie wody do luk ładun-

kowych. Według opowiadań ocalałego marynarza kilku ludzi załogi, którzy skoczyli do łodzi ratunkowych, również padła ofiarą wzburzonej fali. Z Piławy i Gdańska wysłano torpedowce na poszukiwanie zaginionych. W tym celu wysłano również samolot Junkersa z Gdańska. Po bezskutecznym poszukiwaniu samolot powrócił do Gdańska.

Sprzedż akcyj Banku Polskiego drugiej emisji.

Warszawa, 10. 9. (PAT) Na najbliższym posiedzeniu Rady Ministrów zostanie zdecydowana sprawa sprzedaży akcji Banku Polskiego drugiej emisji, znajdujących się w posiadaniu rządu. W myśl planu stabilizacyjnego akcje te mają być sprzedane publiczności, przyczem posiadacze pierwszej emisji mają prawo pierwokupu akcji

drugiej emisji w stosunku jedna akcja drugiej emisji na dwie akcje pierwszej — po cenie, jaka została zapłaconą przez rząd, tj. po 150 zł. Pieniądże, osiągnięte ze sprzedaży akcji Banku Polskiego drugiej emisji w myśl planu stabilizacyjnego mają być przez rząd w porozumieniu z doradcą finansowym użyte na cele gospodarcze.

Palestyna pod protektoratem Polski.

Na Boga!... flitu albo perskiego proszku!

Aspirin
TABLETKI
przy objawach przeziębienia reumatycznych bólach.
Do nabycia w aptekach

Prawda o pogromach.

III.

Podczas długoletniego panowania Kazimierza Jagiellończyka (1447—1492) głównym przeciwnikiem żydów był Zbigniew Oleśnicki, niegdyś prawa ręka Jagielly, a za Kazimierza głowa opozycji rządów królewskich, które istotnie na błędną zeszyły drogę i stawały się przyczyną różnych niepowodzeń w polityce zewnętrznej i wewnętrznej. Bolał nad tem mądry biskup, widząc, że źle się dzieje, że co do współzycia chrześcijan z żydami krzywdy materialne spotykają ludność polską, że z żydostwa wypływa upadek moralności, a sam król popada w zależność od bogatego lichwiarza niejakiego Fiszela.

Król brał od niego pieniądze na zastaw, a zastawiał nawet srebra stołowe i atlasową suknię królowej (Szajnocha: „Jadwiga i Jagiello”), za takowe zaś ubliżające władcy polskiemu pożyczki szły w ręce żydowskie olbrzymie sumy lichwy i przywileje dla współwyznawców Fiszela.

Biskup Oleśnicki bystrem okiem dostrzegł niebezpieczeństwo i przeciwdziałał wszelkimi sposobami. Na jego prośbę przybył do Krakowa słynny w całej Europie kaznodzieja św. Jan Kapistran, który wzywał publicznie do samoobrony przed żydostwem, sięjąc demoralizację wśród chrześcijan, a królowi w oczy rzucał takie przestrogi: „wszystkie nieszczęścia i klęski królestwa pochodzą ze sprzyjania żydowskiej niewierności i lichwie... Strzeż się, aby cię za lekceważenie owych upomnień nie spotkała kara!” (K. Bartoszewicz: „Antysemityzm w list. pol.”)

Powszechny głos za taką karą Bożą uważał klęskę króla w walce z Krzyżakami pod Chojnicami w r. 1454. Od tego też czasu Kazimierz zmienił swoje usposobienie względem judaitów.

A tymczasem żydzi, pewni siebie pod skrzydłami królewskimi brali wygórowane lichwy od pożyczek, sięgające do 240% (dr. J. Schipper: „Studja nad stosunkami gosp. żydów w Polsce podczas średniowiecza”). To się jednak na nich zemściło, gdyż pogromy oburzonej i rozgoryczonej ludności następowały jeden po drugim.

I tak w 1445 r. lała się krew lichwiarzów w Bochni, w 1447 w Poznaniu, w 1464 poturbowali żydów w Krakowie krzyżowcy, spieszący na wyprawę turecką, w tymże roku powtórnie Poznań dał im się we znaki, potem znów krakowskie mieszczaństwo w 1477, 1494, i 1499 r., a lwowianie w r. 1498. (Jeske-Choiński: „Hist. żydów w Polsce”).

W jakich rozmiarach przeciągały te burze nad głowami judaitów, dokładnie nie wiemy, jednakże ani porównania z pogromami w innych państwach jak w Hiszpanji, Francji, Anglii, Niemczech, Czechach, bo gdyby pogromy polskie posiadały to samo natężenie co zagraniczne, niewątpliwie żydzi uciekaliby od nas tak jak z innych krajów, gdzie ich prawdziwie prześladowano.

O pogromie krakowskim z r. 1464 wiemy z pism Bielskiego, że krzyżowcy pogromili raptem 30 żydów. Jak widziimy, klęska to minimalna w porównaniu z tem, co z żydami wyprawiała zagranica.

A jednak Izrael w Europie i za oceanem krzyczy ustawicznie najwięcej o pogromach w Polsce, co więcej — wraz „pogrom” nabiera wskutek publikacji żydowskich artykułów mocy wszechjęzykowej. Gdziekolwiek zdarza

się prześladowanie judaitów, autorowie-żydzi nazywają je: „pogrom”, jak gdyby angielski czy też inny język nie posiadał w swoim słowniku odpowiedniego wyrażenia, a cel tego ten, ażeby w słowie: „pogrom” wszelkie narody świata upatrywały polskie okrucieństwo, nietolerancję, barbaryzm.

Tak np. swój artykuł tytułuje H. Bernstein w „The day” New-York 1914: „Russians promises and polish pogroms” i L. Chazarowicz: „Les Po-

groms Antijuifs en Galicie et en Pologne...” Stockholm 1919.

O! Stokroć więcej w tem perfidnej złośliwości niż w urąganiu Niemców, kiedy każdą kiepską gospodarzkę mianują: „polnische Wirtschaft”. Niemieckie szyderstwa tę przynajmniej dają korzyść, iż nas straszą, byśmy przypadkiem nie popadli w bezrząd, tymczasem żydowskie wołania: „pogrom! pogrom!” zohudżają przed światem polskie imię, kulturę i stykę.

Komu jest w Ameryce dobrze?

Głos Amerykanina o Stanach Zjednoczonych. — Podstawowy optymizm. — Rekordowa wytwórczość przemysłowa; ożywienie na giełdzie. — Ciężkie położenie drobnych przedsiębiorców. — Kryzys rolnictwa.

(Od własnego korespondenta „Dziennika Bydgoskiego”).

Berlin, we wrześniu.

Wśród licznych wybitnych Amerykanów, przybyłych do Europy na parowcu-olbrzymie „Bremen”, wywołili przedsiębiorcy dziennikarze Mr. S. H. Barkera, prezesa

Bankers Trust Co. of Philadelphia i Bankers Securities Corporation. Uprzejmy Amerykanin chętnie informował prasę o obecnej sytuacji gospodarczej w Stanach Zjednoczonych, która, jego zdaniem, przedstawia się, jak następuje:

Zasadniczo zapatruje się Mr. Barker, jak każdy typowy Amerykanin, bardzo optymistycznie na rozwój Stanów Zjednoczonych. Są ku temu realne podstawy; a więc: w Ameryce panuje rekordowa pomyślna konjunktura (warunki gospodarcze) dla przemysłu żelaznego i stalowego, samochodowego i elektrycznego. Dzięki systemowi zakupów na spłaty, zwiększa się krajowa konsumpcja, co znowu wpływa na zwiększenie się wytwórczości przemysłowej. Łącznie z tem podkreślił prezes Barker ożywienie giełdowe w Nowym Jorku, które wprowadzi częściowo jest nadużywane przez spekulantów, częściowo jednak finansuje przemysł w drodze wydawania nowych akcji poszczególnych przedsiębiorstw (t. zw. nowe emisje akcyjne).

Mr. Barker widzi jednak również strony ujemne amerykańskiego życia gospodarczego. Przemysł samochodowy stoi u granic swojego rozwoju; konkurencja w tej dziedzinie ostatnio bardzo się zaostrzyła. Próby eksportu samochodów do Europy i wogóle zagranicę nie dają możliwości osiągnięcia dostatecznie wysokich cen lub dostatecznie dużych obrotów. Największym rynkiem samochodowym pozostają nadal Stany Zjednoczone, które potrzebują wielu milionów wozów rocznie na zastąpienie starych samochodów z ogólnej liczby 25 milionów samochodów w Ameryce! Drugim kłopotem jest nadprodukcja ropy i niemożność solidarnego ograniczenia tej wytwórczości przez ogół przedsiębiorstw naftowych.

Nawet z punktu widzenia bardziej ogólnego nie wszędzie widać amerykańskie po-

W Mandzurji.

Trudne zadanie gołąbki pokoju.

Dr. Antoni Marczyński.

39

Czarny Łąd

POWIEŚĆ WSPÓŁCZESNA.

(Dokończenie „Niewolnic z Long Island” i „Przekłętego Statku”).

(Ciąg dalszy).

— Wpadliśmy na mieliznę, — jęknął inżynier, próbując powstać o własnych siłach, lecz głos jego utonął w chaosie okrzyków przerażenia, wśród kakofonii dźwięków wylatujących szyb i łoskotu pękających z trzaskiem desek...

Rozdział XI.

W godzinę po katastrofie duża motorówka „Astarte” odbiła od unieruchomionego okrętu. Upřednio sam Pułaski w towarzystwie Betty okrzykił statek w małym czółnie, stwierdził naocznie rozmiary uszkodzenia i doszedł do przekonania, że dalszy pobyt na pokładach „Afrodyte” byłby połączony z wielkim niebezpieczeństwem na wypadek sztormu, że nawet większa fala może przewrócić wrak, który się tak niefortunnie ustawił. Bowiem „Afrodyte”, czyli obecnie „Daisy”, wjechała na mieliznę płynąc równoległe do wybrzeża, w kierunku południowym, więc silniejsze fale, bijące w sztymbork, musiałyby ją obalić w krótkim czasie.

Przekonał też szybko Betty, która się początkowo upierała, żehy pozostać na statku, że również dobrze mogą na brzegu oczekiwać ratunku od przepływających tędy okrętów, wydał szereg celo-

wych zarządzeń i rozpoczęło się lądowanie. Z pomocą dwóch mechaników, których Betty zakwalifikowała jako „wcale przywoitych lotrzyków” spuszczone na wodę „Astarte”. Prócz Pułaskiego, mechaników i Betty, zabrała motorówka dwadzieścia dwie dziewczyny, ładunek konserw, wędzonego mięsa itp. wiktuałów, dalej spory zapasik amunicji do karabinów i krótkiej broni, całą skrzynkę medykamentów z okrętowej apteczki i tak wyekwipowana ekspedycja wyruszyła w stronę łądu wśród radosnych okrzyków zebranych na pokładzie kobiet, które niecierpliwie oczekiwały swej kolejki...

Następnie jeden mechanik, eskortowany przez trzy srogie amazonki powrócił do statku po drugi transport, a, żeby przyspieszyć proces przewożenia tylu ludzi na brzeg, z polecenia Pułaskiego (który pozostał na łądzie) spuszcili dużą szalupę, aby ją holować za motorówką. Dzięki takiemu ulepszeniu komunikacji, około południa przeszło dwieście kobiet znalazło się na brzegu i w różowych humorach spożyto pierwszy obiad na Czarnym Łądzie.

— Jeszcze raz obróćcie i po robocie, — rzekła Betty, wydzielając mechanikom ich porcje.

Pułaski był innego zdania:

— Musimy przedewszystkiem przewidzieć jak najwięcej żywności, amunicji, pleców, derek, drzewa na opał, różnych narzędzi, słowem należy tu przytransportować wszystko, co może się nam przydać w robinsonowskim żywocie, bo trzeba się liczyć z tą możliwością, że przyjdzie nam tutaj czekać nawet parę tygodni...

— Parę tygodni? — zakrzyknęła Betty; — na psa urok!

— Bodajbym był złym prorokiem. Daj Boże, żeby się jaki statek zjawił choćby jutro, ale trzeba być przygotowanym na najgorszą ewentualność.

— Więc sądzisz, że tędy statki tak rzadko przepływają, lub może, że taki potężny wrak ujdzie uwagi żeglarzy?

— Ani jedno, ani drugie, darling, ale patrz na sprawę trzeźwo i wiem, że pierwszy lepszy skuner, czy kuter, czy nawet większy stateczek doraźnej pomocy nam nie udzieli.

— Jakto? Dlaczego?

Inżynier uśmiechnął się wyrozumiale:

— Oj, kobieto, kobieto, — rzekł, pokazując Betty mnogą rzeszę rozgadanych niewiast; — poprostu dlatego, że nie chodzi tu o jednego czy dwóch rozbitków, ale o blisko trzysta dziewcząt, nie licząc naszych więźniów, a takiego tłumy żaden statek, płynący w dodatku z ładunkiem, nie zabierze. Co najwyżej weźmie kilka osób, odstawi je do jakiegoś większego portu, skąd po reszcie wyślą specjalny okręt. No, a my chyba nie będziemy w liczbie tych kilku osób, nie opuścimy tutaj naszych biednych towarzyszek, prawda?

— Tak jest, — odparła poważnie; — pozostaniemy aż do końca i ostatni wsiądziemy do szalupy po nas wysłanej.

— Wobec tego, — ciągnął dalej inżynier, — Anielka Rawska będzie musiała pozostać nadal na „Afrodyte”, aby utrzymać w karbach tych bandytów i dopilnować ekspedycji naszych transportów.

— No, ale tak wielka eskorta jest zbyt duża. Jeszcze z trzydziści dziewcząt można tu przewieźć.

— Z tem się zgadzam. Będzie to miało jeszcze i tę dobrą stronę, że w razie gdyby się zanośliło na burzę, szczupły oddziałek pomieści się w motorówce i schroni się tutaj.

— A moi towarzysze? Co z nimi się stanie wówczas? — wmięszał się do rozmowy jeden z mechaników.

— Nie twoja rzecz, — odparł inżynier ostro; — wy byście także o naszej skórze nie myśleli, na naszym miejscu. Bądź zadowolony, żeś sam cało wyszedł.

— Ja się tylko tak spytałem, — odparł potulnie zgromiony i schylił nisko głowę, by Pułaski nie mógł dostrzec wyrazu jego twarzy. Drugi mechanik uważał za stosowne złagodzić wrażenie słów kolegi:

— Scroop ma tam brata, proszę pana, dlatego się pytał.

— Taaak? Który to?

— Toby. Taki młody chłopak. Siemdemnaście lat ma.

— I tyś miał sumienie takiego smarkacza wciągnąć do szajki zbrodniarzy?

— To moja rzecz, — warknął starszy Scroop, patrząc wyzywająco na inżyniera. W tej chwili Bill Mildred, ów drugi mechanik, wyrzucił go pięścią pod piętę zębów i w gwarze kryminalistów syknął dwa słowa, których znaczenia Pułaski wprawdzie nie zrozumiał, ale które odniosły nadzwyczajny skutek. Czupurny Scroop nie puścił więcej parry z gęby i w milczeniu wysłuchał reprimendy.

(Ciąg dalszy nastąpi).

wodzenie gospodarcze, t. zw. „prosperity”. Położenie małych fabrykantów i drobnych kupców jest nie do pozazdroszczenia. Mali przedsiębiorcy cierpią głównie skutkiem konkurencji wielkich firm.

W sprawie kryzysu rolnictwa zwrócił Mr. Barker uwagę dziennikarzy na trudność oceny ustawy dla farmerów, na której wyniki należy poczekać. Rolnictwo cierpi skutkiem zbyt niskich cen na ziemiopłody na rynku światowym; z drugiej strony mogłoby podwyższenie cen na produkty rolne spowodować dalszą wyżkę cen wyrobów przemysłowych. Instytucją, która ma regulować t. zw. „politykę rolną” jest t. zw. Federal Farm Board. (Rada Rolna St. Zj.).

Ciekawa jest sytuacja w ruchu budowlanym. Do niedawna Amerykanie dążyli do oddzielnego domku dla każdej rodziny. Obecnie sfery zamożniejsze wolą mieszkać we większych domach w kilka rodzin — w zwykłych mieszkaniach. Wtedy bowiem korzystają z dobrodziejstw ogólnych, t. zw. Central Service, mają zwykle wspólną kuchnię i inne urządzenia gospodarcze, co odciąża Amerykanki od zbyt dużej pracy w gospodarstwie domowym.

Dr. A. B.

Z KRAJU.

KRAKÓW. 500 tysięcy na cele inwestycyjne. Na posiedzeniu specjalnej komisji miejskiej pod przewodnictwem wiceprezesa miasta Wielgusa, uchwalono zaciągnąć na cele inwestycyjne pożyczkę w wysokości 500 000 złotych.

LWÓW. Złodzieje w synagodze. Do jednej z tutejszych synagog włamali się złodzieje i skradli srebra ogólnej wartości około 50 tys. zł.

LWÓW. 50 lat pracy scenicznej. W najbliższym czasie odbędzie się w teatrze lwowskim jubileusz 50-lecia pracy scenicznej znakomitej artystki Zofji Czaplińskiej, która pracowała długie lata na scenie lwowskiej.

KRAKÓW. Napad rabunkowy. Nieznany osobnik napadł na woznego Marcina Fudolę, rzucił mu piasek w oczy, poczem zrabował teczkę z pieniędzmi. W tecece znajdowało się 16.000 złotych gotówką i 900 złotych czekiem. Ofiarą zamachu zaopiekowało się pogotowie ratunkowe.

WILNO. Wybory do kasy chorych wstrzymane. Z rozporządzenia ministra Prystora wstrzymano na czas nieokreślony termin rozpisanych już wyborów do rady kasy chorych. Wobec tego, iż kadencja rady kasy chorych upływa 29 bm. należy się spodziewać, iż od tego czasu urzędować będzie komisarz rządowy.

CZĘSTOCHOWA. Banda podpalaczy. Policja częstochowska aresztowała wójta gminy Kamyk Jana Szaflika, i jego 5 współników, mieszkańców okolicznych wsi, należących do gminy Kamyk. Spółka ta pracowała w ten sposób, iż gospodarze ubezpieczali za pośrednictwem wójta swe majątki na dość wysokie sumy, poczem podpalali je, a otrzymywaną premją ubezpieczeniową dzielili się z wójtem. Całe zorganizowane przedsiębiorstwo osadzono w więzieniu.

OLKUSZ. Walka z tłumem. Przed 2 dniami bracia Maciąscy zamordowali w bestjałski sposób niejakiego Zgadza. Po dwudniowych poszukiwaniach policja zdołała morderców dziś zaarrestować. W czasie przeprowadzania zbrodniarzy z aresztu do sądziego śledczego zgromadził się wielki tłum, który podżegany przez kilku prowodyrów chciał zbrodniarzy zlynaczyć. Dzięki energicznej postawie policji zbrodniarze ocalili od niechybnej śmierci. W czasie walki z tłumem policjanci odnieśli rany.

ZAKOPANE. Straszna katastrofa samochodowa. Na serpentynach szosy pod Morskim Okiem tuż za Wodospadami Mickiewicza wydarzyła się straszna katastrofa samochodowa. Auto Andrzeja Zwijacza wymijając dorożkę samochodową kierowaną przez właściciela Jana Knapa wjechało do rowu. Samochód wyrucił się do góry kołami. Jadąca samochodem wraz z właścicielem p. Kazimiera Kutrzebowa, polka z Nowego Jorku w czasie wypadku doznała ciężkich obrażeń ciała. Przybyłe Pogotowie przewiozło ofiarę wypadku do szpitala klimatycznego w stanie ciężkim.

Młodociani zabójcy profesora Jackiewicza na ławie oskarżonych.

Lwów, dnia 10. 9.

Wczoraj odbyło się tu przed sądem przysięgłych przeciwko dwóm uczniom klasy VIII gimnazjum ruskiego we Lwowie: Wł. Peteszowi i Semenowi Masnykowi oskarżonym o usiłowanie zabójstwa prof. Jackiewicza, udzielającego w klasie oskarżonych języka ukraińskiego. Prof. Jackiewicz od dłuższego czasu otrzymywał anonimowe groźące mu śmiercią. Gdy Peteszow na

póroczu szkolnym otrzymał zły stopień z języka ukraińskiego, postanowił on zemścić się i wraz z Masnykowem obmyślił plan morderstwa. 15 kwietnia 1926 r. gdy prof. Jackiewicz znajdował się w mieszkaniu przez uchylone okno padł strzał, który na szczęście chybił. W wyniku rozprawy skazano Masnykowskiego na 8 miesięcy ciężkiego więzienia, a Peteszowa na 1 rok.

Sensacyjne włamanie do kasy poczty w Zakopanem. Misterna robota wskazuje na międzynarodowych „fachowców”.

Sensacyjnego włamania dokonano do kasy poczty w Zakopanem. Włamywacze przepiłowali w misterny sposób kraty w oknach urzędu pocztowego, poczem dostali się do pokoju, w którym mieściła się kasa ogniotrwała. Tu złodzieje znanym sposobem t. zw. rakiem rozpruli tylną ścianę kasy i skradli 64.000 zł

banknotami, 1019 zł w bilonie. Włamywacze operowali w pośpiechu, albowiem pozostawili nietknięte dwie podręczne kasetki żelazne zawierające przeszło 20.000 zł bilonem oraz poważną ilość znaczków pocztowych. Złodzieje operowali w rękawiczkach, ze śladów należy wnioskować, iż było ich dwóch.

Błysk szczęścia w ubogim mieszkaniu lwowskiego cukiernika 40 tysięcy wygranych dolarów zabezpieczy byt całej rodzinie

Lwów, dnia 10. 9.

W ostatnim ciągnięciu dolarówki, 40 tysięcy dolarów wygrał lwowianin cukiernik - kucharz Niceforowicz, który kupił dolarówkę w jednym z tutejszych kantorów. Niceforowicz posiadał 14 dolarówek, z których 10 sprzedał przed ciągnięciem. Na szczęście wygrana padła na numer, będący w jego posiadaniu.

Wiktor Niceforowicz, którego los w ostatnim ciągnięciu dolarowej pożyczki premjowej obdarzył główną wygraną w wysokości 40 tysięcy dolarów, liczy lat 52 i jest cukiernikiem i kucharzem w restauracji hotelu George'a.

Żyje on w bardzo skromnych warunkach. Zajmuje wraz z rodziną ubogie, jednopokojowe mieszkanie i ciężko pracuje, aby kształcić swoje dzieci. Córka Niceforowicza ukończyła właśnie gimnazjum, syn zaś jest uczniem 7 klasy gimnazjalnej.

Przed kilku miesiącami zakupił w

jednym z lwowskich domów bankowych 5 dolarówek, między którymi znajdowała się jedna z Nr. 66605. Ta właśnie przyniosła mu wygraną.

Niceforowicz przyjął wiadomość o szczęśliwym błysku losu zupełnie spokojnie.

Przybył on wczoraj w towarzystwie córki do lwowskiego oddziału Banku Polskiego i oświadczył dyrektorowi dr. Zgórkowskiemu, że wygraną gotówkę złoży w jednym z państwowych banków i przeznacza ją na dalsze kształcenie dzieci.

— Sam, mówił, nie posiadam dużych potrzeb. 30 lat utrzymywałem się ze swojej pracy i posyłałem dzieci do szkół. Pozostaną nadal przy swoim warsztacie pracy, może tylko założę własny interes. Jeszcze się nad tem namyślę.

Dyrektor Zgórkowski oświadczył Niceforowiczowi, że w ciągu 24 godzin, po formalnym stwierdzeniu numeru w ministerstwie skarbu, będzie gotówka wypłacona.

Zgon fundatora Uniwersytetu w Lublinie.

Lublin. Zmarł tu śp. Karol Jaroszyński, fundator katolickiego uniwersytetu w Lublinie, kawaler papieskiego orderu św. Grzegorza. Jaroszyński był przed wojną właścicielem licznych dóbr i fabryk na Ukrainie. Przed zgonem ks. Pawełski w imieniu kardynała Polski katolickiej wyraził Jaroszyńskiemu wdzięczność za pomoc przy zakładaniu katolickiej uczelni.

Poznań — Kraków — Warszawa spieszą z pomocą zubożałej ludności na Wileńszczyźnie.

Wilno, dnia 10. 9.

W związku z tegorocznym nieurodzajem w powiecie braciawskim i dziśńskim miasta Poznań, Kraków i Warszawa nadesłały dla komitetu pomocy kilka wagonów artykułów spożywczych oraz kilka tysięcy złotych na rzecz ludności dotkniętej klęską nieurodzaju.

Autobus wpał na motocykl. 12 oficerów rannych.

Lublin. Na szosie między Gołębiem a Wielką Głębią autobus wojskowy II. p. saperów kaniowskich w Puławach wpał na motocykl, prowadzony przez adjutanta pułku por. Iglickiego. Autobus stoczył się do rowu i roztrzaskał się. Znajdujący się w autobusie oficerowie w liczbie 12 odnieśli cięższe lub lżejsze obrażenia. Por. Iglicki złamał nogę i doznał szeregu obrażeń.

Epidemia duru plamistego w Warszawie

wytworem chorej wyobraźni niemieckiego publicysty.

Warszawa, dnia 10. 9.

Podana w gazecie „Danziger Allgemeine Ztg.” z dnia 31-go sierpnia wiadomość o rzekomej epidemii duru plamistego w Warszawie, jest niezgodna z prawdą. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Rzplitej Polskiej wyjaśnia, że w Warszawie nie ma ani jednego przypadku duru plamistego. Pojedyncze przypadki duru plamistego, rejestrowane niekiedy w Warszawie, pochodzą z tych miejscowości, gdzie dur plamisty jeszcze się utrzymuje, a więc wyłącznie prawie z kresów wschodnich. Ostatni taki pojedynczy przypadek odnotowany, był w lipcu, lecz dzięki niezwłocznemu odosobnieniu chorego w szpitalu i wydanym zarządzeniom, nikt więcej na dur plamisty nie zachorował. Natomiast zaznacza się nieznaczne nasilenie duru brzuszego, jaki zazwyczaj o tej porze nietylko w Polsce, ale i w państwach zachodniej Europy występuje.

Druć kolczasty na torze kolejowym.

Zawiercie, dnia 10. 9.

Na torze kolejowym Zawiercie—Łazy nieznani sprawcy położyli olbrzymi kłęb drutu kolczastego. Na szczęście maszynista dojrzał go i w odpowiedniej chwili zatrzymał pociąg unikając katastrofy. Policja wszczęła dochodzenie celem wykrycia zamachu.

Zamordowany na pograniczu.

Wilno, dnia 10. 9.

Jak donosi prasa wileńska, nocy ubiegłej w pobliżu wsi granicznej Żemczug, w rejonie Dokszyce, został zastrzelony przez żołnierzy sowieckich na pograniczu polsko-sowieckim zbiegły z więzienia niejaki Marjan Kuratowicz, który w r. 1926 został aresztowany przez straż sowiecką.

Śp. Kuratowicz pochodził z Warszawy. Był on więziony w lochach więzienia Borysowskiego w ciągu trzech lat.

Budowa osiedli urzędniczych w Gdyni.

Spółdzielnia mieszkaniowa urzędników państwowych w Gdyni zakupiła w ubiegłym tygodniu w Orłowie tereny o powierzchni 120.000 mtr., przeznaczone pod budowę osiedli urzędniczych. Akcja spółdzielni mieszkaniowej urzędników państwowych znalazła energiczne i wydatne poparcie ze strony tutejszych czynników z dyrektorem Banku Gospodarstwa Krajowego p. Wejsersem na czele.

146 ofiar huraganu na Filipinach.

Według doniesień z Manili lista ofiar straszliwego huraganu, jaki szalał nad Filipinami, obejmuje narazie 146 nazwisk. W samym tylko osiedlu Infanta na zachodnim wybrzeżu prowincji Tayfas, położonej na wyspie Luzon, zginęło 50 osób. Wszystkie gmachy i domy mieszkalne zostały całkowicie zniszczone. Ocalało zaledwie 8 budynków i to mo-

cno uszkodzonych. Ludność jest pozbawiona środków żywności i wody do picia. Na tem tle rozgrywały się dramatyczne sceny walki. Za wiadro wody płacono bajońskie sumy. Z pomocą głodującej ludności rząd amerykański wysłał 3 samoloty, na pokładzie których znajdują się siostry miłosierdzia, i lekarze, oraz środki żywności.

Smutne zakończenie nieudatego samobójstwa.

(ak.) Córka pewnego wybitnego przemysłowca z Pragi, udała się do znanego miejsca kuracyjnego Karlove Vary. Zwykły śmiertelnik jedzie do „badu” głównie dla przeprowadzenia kuracji, lub dla przyjemności. Młoda ta, podobno nawet bardzo piękna panienska, wpadła na myśl popełnienia tam samobójstwa. W tym też celu wybrała się do Karlovy Varov. Znalazła się niabawem na tę samą nutę nastrojona dusza w osobie pewnego lekarza dr. Murtena. Zacieśniły się więc nici przyjaźni, oparte na tem samym dążeniu. Na propozycję sympatycznego doktora, by jako pierwsza wy-

chyliła kielich przez niego podany, młoda dama chętnie się zgodziła. Uczyniono według zapowiedzi.

I cóż się stało? Młoda dama po kilku godzinach zbudziła się ze „snu śmiertelnego” i stwierdziła, że jej przyjaciel duchowy znikł, a pozatem znikły biżuterja, cenne futro i pieniądze przestraszonej kobiety. Dr. Murten uważał za lepsze, — zamiast w zaświaty — umknąć za granicę. Wypadek ten wpłynął jednakże bardzo dodatnio na niedoszłą samobójczynię, gdyż przyznać musiała, że życie może być tak piękne i warto naprawdę żyć, choć się nawet padnie ofiarą oszusta.

Berlińska Wystawa Reklamowa.

Laikom się podoba, fachowcy rozczarowani. — Niema rzeczy nowych. — Minimalny udział zagranicy.

(Od własnego koresp. „Dzien. Bydg.”)

Berlin, we wrześniu.

Dobiega końca wielka berlińska Wystawa Reklamowa, zapoczątkowana światowym kongresem reklamy z wybitnym udziałem Anglików i Amerykanów. O ile **Kongres Reklamy miał momenty ciekawe**, ze względu na obecność wybitnych specjalistów, przemysłowców, wydawców i t.p., nie przedstawia Wystawa niczego nadzwyczajnego, zwłaszcza z punktu widzenia fachowego.

Wystawa zajmuje wprawdzie dwie duże hale, na terenie wystawowym koło Kaiserdammu, i przedstawia się architektonicznie okazale. U wejścia na wystawę zaaranżowane jest „Stare Miasto”, mające pokazać, jak wyglądała reklama dawniej; wychodzi się zaś z wystawy przez współczesne „Miasto Światła”. Poszczególne kioski są często b. gustowne. Laikom wystawa się naogół podoba. **Ale fachowcy zaznaczają słusznie, że niewiele się mogą na tej wystawie nauczyć...**

Głównym szkopułem jest **prawie zupełny brak rzeczy, naprawdę nowych.**

Pod tym względem stały dwie poprzednie Wystawy Reklamowe, urządzone w Berlinie w latach powojennych o wiele wyżej. Następnie nie jest Wystawa Berlińska, jak to było zapowiadane, międzynarodową; **w najważniejszym dziale wystawowym — prasowym występują prawie wyłącznie firmy niemieckie i to nie wszystkie**: z trzech wielkich koncernów prasowych w Niemczech reprezentowane są jedynie dwa (Scherl i Mosse) zaś **Ullstein oświadczył, że „nie potrzeba mu reklamy na wystawie”.**

Niewątpliwie stanowi wystawa ciekawy pokaz dla osób, które nie znają współczesnej reklamy niemieckiej, zwłaszcza z ostatnich paru lat. To jest jednak wszystko. Żadnych rewelacyjnych nowości, żadnych systematycznych prób ujęcia całości, żadnych wybitnych nowych myśli... Dlatego też stwierdzić wypada, że mimo mnóstwa zewnętrznych efektów, ładnych stoisk etc., **Wystawa zawiodła przedewszystkiem liczne i miarodajne rzesze fachowców.**

Dr. A. B.

Bilans Teatru Miejskiego za sezon 1928-29.

obejmujący czas od 1-go września 1928 r. do dnia 31 sierpnia 1929 r.

Teatr Miejski w Bydgoszczy dał w ubiegłym sezonie 1928/29 ogółem 407 przedstawień, z tego dramatu 194, operetki 183 i obcych himprez 30. Tak jak w ubiegłym sezonie tak i w tym uwzględniał teatr w pierwszym rzędzie autorów polskich, stawiając to sobie jako zasadniczą linię przewodnią teatru b. dzielnicy pruskiej.

Premjer wystawiono 30 (dramatu 20, operetek 10) i z tego polskich autorów: premier 11, obcych zaś premier 9 i to przeważnie (7) w sezonie letnim.

Następujące utwory grahe w ubiegłym sezonie: Grube ryby (6), Pan Geldhab (5), Dożywocie (10), Noc w Wenecji (22), Królewski jedynak (18), Księżniczka Ola-la (14), Pieśń nad pieśniami (15), Paganini (27), Głupi Jakób (11), Orłow (23), Klub kawalerów (10), Niedźwiedź Miś (5), Turandot (17), Gasparone (20), Szpieg (11), Polska krew (23), Hamlet (16), Baron cygański (21), Nie spodzianka (8), Panna z dobrego domu (14), Młodość w maju (14), Odrodzenie (5), Mysz kościelna (13), Łatwiej przejść wielbłądowi (6), Prawo pocałunku (8), Oto kobieta (7), Słodka dziewczyna (10), Medor (6), Sybilla (9), Znakiemity człowiek (3).

Przedstawień dla Związków inteligencji, robotniczych, wojska i młodzieży szkol-

nej po cenach bardzo niskich dano 82, bezpłatnie było żołnierzy, bezrobotnych i wychowanków Internatu Kresowego około 9 tysięcy.

Zespół artystyczny liczył 42 osoby, chór 23 osoby, orkiestra 15 pap. 24 osoby, balet 8 osób, personel techniczny 30 osób.

Zakończenie sezonu letniego.

„Niema złej drogi do mojej niebogi” komedia Gustawa Olechowskiego.

Repertuar na sezon 1929/30.

Dramat: 1) Prolog — Emila Zegadłowicza, „Zemsta za mur graniczny” — Al. Fredro (otwarcie sezonu dram. 21. 9. 1929); 2) „Złote więzy” — Rydel; 3) „Wiatr od północy” — Wiśniowski; 4) „Krakowiaci i górale” — Kamiński; 5) „Spazmy modne” — Bogusławski albo „Bogusławski i jego scena” — Rapacki; 6) „Stary mąż” — Korzeniowski; 7) „Wieczór trzech króli” — Szekspir; 8) „Don Carlos” — Schiller lub „Peer Gynt” — Ibsen; 9) „Piękna Marsyljanka” — Berton; 10) „Maman do więzienia” — Siedlecki; 11) „W czepku urodzony” — Rapacki; 12) „Różowe domino” — Wroczyński; 13) „Cudowny pierścień” — Warnecki.

Operetka: 1) Carewicz — (otwarcie sezonu operetki 14. 9. 1929); 2) „Teresina”; 3) „Złoty kaftan”; 4) „Wieszcza karnawału”; 5) „Księżniczka Chicago”; 6) „Róża z Florydy”; 7) „Ewa”; 8) „Betina”; 9) „Japonka”; 10) Rewja „Powrót do walca”.

Zespół artystyczny.

Dramat-Operetka: 1. Andrzejewska Roma, 2. Arkawin Helena, 3. Górecka Ryszarda, 4. Kopijowska Jadwiga (Teatr M., Łódź), 5. Korecka Jadwiga, 6. Łączkówna Marja (Teatr Nowy, Poznań), 7. Maasówna Helena, 8. Morozowiczowa Natalja, 9. Obarska Ola, 10. Orszańska Blanka, 11. Podgórska Antonina, 12. Przestrzelska Lucyna (T. „Gong”, Kraków), 13. Sarnecka Klara (Teatr Polski, Warszawa), 14. Stohlova Michalina, 15. Wańska Anna (abs. kons. Poznań), 16. Żelichowska Alina (Teatr Miejski, Lwów), 17. Andrzejewski Józef, 18. Bukiewicz Tadeusz, 19. Brodzikowski (Teatr Nowy, Poznań), 20. Dobrowolski Eugenjusz (T. M., Toruń), 21. Józefowicz Józef, 22. Kaden Czesław, 23. Klejer Józef (Teatr „Reduta”, Wilno), 24. Koczyrkiewicz Michał (T. Miejski, Lwów), 25. Korecki Kazimierz, 26. Kowalik Ferdynand (T. Wielki, Poznań), 27. Krassowski Feliks, 28. Laskowski Tadeusz, 29. Lochman Stefan, 30. Łapiński Stanisław, 31. Michulowicz Stefan, 32. Morawski Władysław, 33. Morozowicz Tadeusz (Teatr Polski, Kurytyba), 34. Olędzki Aleksander, 35. Pili Mieczysław (Teatr „Reduta”, Wilno), 36. Prandecki Aleksander (Teatr Miejski, Kraków), 37. Rychter Witold, 38. Stoma Władysław, 39. Sygietyński (Teatr „Gong”, Kraków), 40. Szajkiewicz Witold.

Główny reżyser: Kazimierz Korecki, — Kierownik plastyczno-dekoracyjny: Feliks Krassowski.

Reżyserzy: Arkawin Helena, Andrzejewski Józef, Józefowicz Józef, Korecki Kazimierz, Kaden Czesław, Laskowski Tadeusz, Stoma Władysław.

Kapelmistrz: Sygietyński Tadeusz, Kowalik Ferdynand.

Balet (8) osób. Baletmistrz: Władysław Morawski, Prima-balerina Ryszarda Górecka.

Pożary lasów z powodu upałów.

Panujące w północnych Stanach A. P. upały spowodowały liczne pożary lasów. W stanie Messachusetts wskutek ogromnego pożaru lasu zagrożonych jest kilka miejscowości. W okolicach Brookfield pionie las na przestrzeni 30 ha. W Lawrence upały dochodzą do 42 stopni Celsjusza, przyczem zanotowano kilka wypadków porażenia słonecznego. Również w Nowym Jorku upały dochodzą do wysokości nienotowanej od szeregu lat.

Święto rolników w Damasławku.

Poświęcenie sztandaru Kółka Rolniczego, połączone z dożynkami

(Od własnego sprawozdawcy Dziennika Bydgoskiego).

Damasławek, 11 września.

Z pośród szeregu uroczystości, które po żniwach zazwyczaj obchodzą rolnicy, najmilszą z nich, a przytem jakże symboliczną, jest tradycyjny obchód dożynek. Dożynki są świętem rolnika. Tem zaś większego nabierają one znaczenia, gdy połączone są z inną jeszcze uroczystością.

Wieś Damasławek (niem. Elsenau) na szlaku kolejowym Nakło - Gniezno (przez Kcynię), doniedawna jeszcze przesiąknięta była niemczyzną. Odpolszczenie wsi przyszło nagle, stanowiąc niezwykle przewrót w dotychczasowym życiu jej mieszkańców. Powstało niebawem kilka zrzezeń, z pośród których wolno, ale stale wybijać się zaczęło na czoło **Kółko Rolnicze**. Założone w roku 1920, poczęło skupiać w swych szeregach coraz więcej członków, aż doszło do dzisiejszej liczby 93; z pewnością wkrótce liczba ta przekroczy setkę. Dzięki wyteżonej pracy, Kółko zorganizowało pierwsze w Wielkopolsce **Koło doświadczalne i kółko kontroli mleczności**. Dwaj członkowie Kółka w Damasławku, pp. Kowaliński i Mikołajczak, należą do Rady Naczelnej W. T. K. R.

W ubiegłą niedzielę wspomniane Kółko Rolnicze obchodziło uroczystość poświęcenia sztandaru, połączone z dorocznymi dożynkami. Dzięki sympatji, jaką cieszy się Koło, wszystkie nieomal stowarzyszenia bratnie z okolicy popieściły do Damasławka; stały się również liczne miejscowe zrzezenia. Rano nastąpiło powitanie gości; o 10,45 wyruszył długi, barwny pochód do kościoła parafialnego; niesiono kilka sztandarów. Przed mezą św. przemówił od ołtarza w głębokich słowach ks. prob. Tylewski, który dokonał potem poświęcenia sztandaru.

Chrzestnymi były panie: W. Sebelowa, Skoczyńska, Cz. Derezińska, W. Adamczakowa, A. Siwkowa, K. Kędzierowa, A. Kusz, oraz panowie: dr. Rościszewski, Halicki, Dereziński, Sokolowski, Jankowski, Mnichowski i Żygulski. W czasie nabożeństwa, oprócz śpiewu chóru miejscowego pod bat. p. Maciejewskiego, przygrywała orkiestra. Tow. Powst. i Woj. z Wągrowca pod dyr. p. Szulca.

Po nabożeństwie pochód udał się do sali p. Mencła przy Rynku, na zebranie uroczystościowe. Duża sala zapelniała się po brzegi. Zebranie zajął p. Kowaliński okrzykiem na cześć Rzeczypospolitej Polskiej. Z kolei powitał przedstawiciela władzy państwowej starostę dr. Rościszewskiego, przedstawicieli spółdzielczości, delegatów Kółek Rolniczych i miejscowych towarzystw, prezesa powiatowego kpt. Bartscha, przedstawicieli prasy itd. W dłuższym przemówieniu scharakteryzował on omawianą wyżej przemianę Damasławka, jego szybkie odpolszczenie. Kończąc przemówienie, zaproponował p. Kowaliński wybór prezydium w osobie p. Bartscha — przewodniczącego i pp. Kapsy i Kędziory — ławników. Wybór ten przyjęto; pod przewodn. p. Bartscha przeprowadzono dalsze punkty programu. O 10,30 sekretarz towarzystwa damasławskiego odczytał sprawozdanie z 9-letniej działalności Kółka, następnie

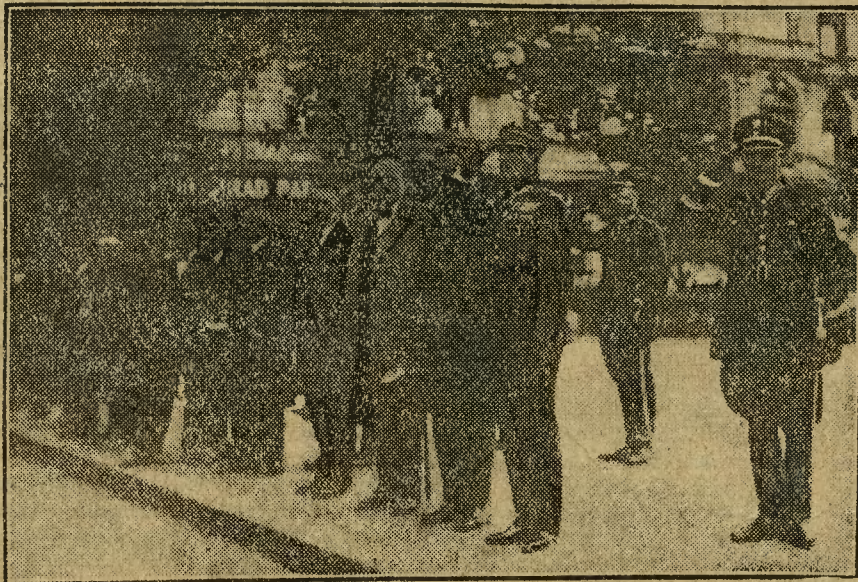
przemawiali goście oraz delegaci organizacji a wreszcie po podpisaniu aktu poświęcenia zebranie zamknięto. Przemawiali m. in. starosta dr. Rościszewski, kpt. Bartsch, składając życzenia i gwóźdź, p. Tylewski, sekretarz powiatowy, przedstawiciel „Dziennika Bydgoskiego”, p. Jahnke z Łopienna (gwóźdź), Kapsa z Wągrowca, Doliński, Grzegorzewicz, Koźlak (Janowiec), p. Szyman z Juncewa, p. Dereziński z Turzy, Mikołajczak, Krygier z Koldrąbia oraz delegaci Kółka Rolniczego z Kozielska (gwóźdź), Lekna, Gorzyc (gwóźdź), dalej przedstawiciele towarzystw: pocztowców z Damasła-

wka, kolejarzy (gwóźdź), straży pożarnej (gwóźdź), Zw. Inw. Woj., „Sokoła” (gwóźdź), Tow. Pszczelarzy, Banku Ludowego w Janowcu, szkoły rolniczej janowieckiej itd., Gwóździ złożono ogółem 21. Telegramy nadesłali pp.: Domański, Łaciński (Żnin), Halicki (Kozielesko), Przybył (Gołańcz), Pluciński — prezes W. T. K. R., Siuta, dyr. szkoły rolniczej w Janowcu, Bank Ludowy w Janowcu i Bank Ludowy w Wągrowcu. Za przemówienia podziękowali pp.: Bartsch i Kowaliński. Po wyczerpaniu porządku obrad nastąpiła wspólna fotografia, wspólny obiad, w czasie którego wygłoszono szereg przemówień i toastów. Popołudnie zapelniał koncert w ogrodzie p. Mencła, połączony z różnymi niespodziankami, o godz. 20-tej przystąpiono do odegrania krotoczwili „Tajemnica Starego Miasta” oraz „Dożynek”, połączonych ze śpiewami i tańcami ludowymi. Po przedstawieniu nastąpiła zabawa. (bar.)

Święto P. W. w Bydgoszczy.

Czołowa kolumna Sokolic w czasie defilady w dniu Święta P. W. w Bydgoszczy.

Komendant obwodowy P. W. i W. F. major Zglenicki wraz z poważnymi osobistościami odbiera defiladę przy Placu Wolności.

HERBATA LIPTONA
NAJWIĘKSZA SPRZEDAŻ
W ŚWIECIE

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Tajemniczy szkielet mężczyzny w lesie biedruskim.

W lesie na granicy Biedrusko-Radzim w odziedle 110 znaleziono szkielet męski. Stwierdzono, że szkielet leży tam już od dłuższego czasu. Przy szkielecie znaleziono następujące rzeczy: Gazetę „Głos Polski” z dnia 7. 3. 28 r., płaszcz długi beżowy bez podszewki, cywilną kurtkę kroju wojskowego i koszulę w paski. Czaszka kościotrupa jest z lewej strony wylupana.

Powiadomiono władzę sądową.

Barcin.

Sprostowanie. W „Dzienniku Bydgoskim” nr. 200 podano mylnie, że na walnym zebraniu tuż. Tow. Powst. i Wojaków, które się odbyło dnia 25 ub. m. wybrano komendantem towarzystwa p. Rogowskiego. Jak się dowiadujemy, komendantem został p. Wł. Rybiński z Kani pod Barcinem, a p. Rogowskiego obrano zastępcą komendanta.

Pożar. Dnia 2 bm. o godz. 8.30 rano wybuchł pożar u gospodarza Hanyżewskiego w pobliskiej wsi Szczepanowo. Spalił się dom mieszkalny wraz z zabudowaniem gospodarskim i stodołą. Pożar powstał z iskieł przy paleniu ognia w piekarniku.

Inowrocław.

Z Bractwa Strzeleckiego. Królem zniwnym w niedzielnym strzelaniu został ogłoszony p. Chudyszewicz Leon z Mątew (kręgów 48 z odstrzałem końcowym 17); godność pierwszego rycerza zdobył p. Dyba (kręgów 48 z odstrzałem końcowym 14); drugim rycerzem został p. Oszawiecki (kręgów 46). W strzelaniu dla gości o premje na pierwszym miejscu stanął p. Jabłoński, na drugim p. Sztuba. W strzelaniu z wiatrówek pierwszą premje zdobył p. Banaszak, drugą p. Marciniak, trzecią p. Bednarski i czwartą p. Smara.

Gniezno.

Kradzież. Włamanie się na strych domu mieszkalnego gospodarza Boińskiego Jakóba w Gurówku, powiat Gniezno i skradziono około 50 kg. suchej słoniny, dwie poduszki i pierzyne, łącznej wartości 400 zł. — Do kantoru Bamulewskiego Bolesława w Wrześni włamał się jakiś niewysłędzony dotąd sprawca i skradł kasetkę z zawartością 10 zł. — W ub. tygodniu włamanie się do mieszkania Roszaka Władysława w Wrześni i skradziono zegarek damski oraz kolczyki.

Zuchwałość młodocianych opryszków. Do ogrodu p. Plucińskiego, przy ul. Cierpięgi, zakradło się kilku opryszków, spragnionych owoców. Zachowali się widocznie dość głośno, bo hałas usłyszał syn właściciela, Florjan, który pobiegł do ogrodu, aby stwierdzić przyczynę wrzasków. Tu jednakże natknął się na czterech młodocianych wyrostków, którzy się nań rzucili i dotkliwie pobili. Zuchwalcy zbiegli nierozpoznani.

Rogoźno.

Żniwne strzelanie. W niedzielę, dnia 15. bm. odbędzie się żniwne strzelanie Bractwa Kurkowego o godność króla żniwnego, rycerzy oraz o wartościowe premje i żetony. Wieczorem odbędzie się zabawa taneczna w sali Hotelu Polskiego.

Wypadek na plaży. Uczeń szkoły rolniczej Kąkietan Cichocki, gimnastykując się na drążku na plaży, uległ wypadkowi. Drążek zerwał się pod ćwiczącym, wskutek czego doznał złamania prawego obojczyka, okaleczenia twarzy i nadwyrężenia prawej ręki. Po udzieleniu mu pierwszej pomocy przez dr. Rączkowskiego, został on odwieziony do szpitala w Poznaniu.

Z życia Sokoła. Obecny zarząd Sokoła składa się z prezesa p. Urbańskiego, zast. sekretarza p. Smolarka, skarbnika p. Szymańskiego i naczelnika p. Skrzętnego, który naprawdę pracuje ofiarnie dla gniazda. Członków Tow. liczy przeszło 140, w tem trzech honorowych. W roku 1931 towarzystwo będzie obchodzić jubileusz 25-letniego istnienia. W ub. piątek odbyło się nadzwyczajne walne zebranie w lokalu p. Jarosza, któremu przewodniczył sprawnie wiceprezes p. Pufal. Z okazji 300-letniej rocznicy urodzin Jana Sobieskiego p. Urbański wygłosił interesujący referat na temat działalności tego potężnego i dzielnego wodza. Po pięćdziesięciu minutach przerwy przystąpiono do wyboru nowego prezesa, w miejsce ustępującego p. dr. Woźnego. Większością głosów w tajnym głosowaniu wybrano p. Urbańskiego jako prezesa, który urząd ten przyjął. Do zarządu wybrano p. Szatkowską.

Krwawa walka policji z złodziejami.

Z Poznania donoszą: Do restauracji Jankowiaka przy ul. Głównej zakradli się złodzieje. Zbudzony tajemniczymi szmerami, zawezwał właściciel restauracji pomocy policyjnej. W chwilę później przybyło na miejsce kradzieży dwóch posterunkowych. Widząc posterunkowego złodziej rzucił się na niego z butelką i nożem. Rozpoczęła się walka zażarta, z której w końcu wyszedł posterunkowy zwycięsko, zakładając wo-

jownicemu złodziejowi kajdanki. Drugi złodziej tymczasem zdołał umknąć tylnymi drzwiami przez podwórze, gdzie napotkał drugiego posterunkowego. I tam rozpoczęła się walka. Silniejszy fizycznie złodziej zdołał wyrwać się policjantowi, uciekając rozpoczął strzelaninę. Opryszek raniony przez policjanta zdołał jednak umknąć. Aresztowany złodziej nazywa się W. Czabała, którego odstawiono do więzienia.

Echa śmiertelnej bójki w Gniewkowie.

W Gniewkowie, powiatu inowrocławskiego, mieszkali w jednym domu rodziny Bonaszewskich i Polachowskich. Stosunki sąsiedzkie były nienajlepsze.

W dniu 8 marca 1928 r. Bonaszewska, starsza już kobieta, skarciła czynnie dziecko Polachowskiej. Stało się to powodem tragicznego zajścia o zakończeniu śmiertelnym. Polachowska, dowiedziawszy się o skarceniu jej dziecka, napadła na Bonaszewską i poczęła ją bić. Do bicia przylączył się i mąż Polachowskiej. Pod uderzeniami bijących Bonaszewska upadła na znak tak nieszczęśliwie, że głową uderzyła

o bruk. Nastąpił wstrząs mózgu, który spowodował śmierć Bonaszewskiej.

Mążonków Polachowskich oddano pod sąd. Izba karna w Inowrocławiu skazała tylko Polachowską na 6 miesięcy więzienia, zawieszając karę na lat 2, Polachowskiego uniewinniła.

Od wyroku uniewinniającego odwołał się prokurator do sądu najwyższego. Sąd ten w dniu 6. bm. skargę kasacyjną prokuratora uwzględnił, uchylił wyrok co do uniewinnienia Polachowskiego i nakazał ponowne rozpoznanie sprawy w tej części.

Wymowny dowód czci i hołdu dla poległych powstańców.

Podniosła uroczystość odsłonięcia pomnika w Szamotułach. Dzięki szlachetnej ofiarności społeczeństwa stanął pomnik. Liczny zjazd gości. — Wzruszający apel poległych. — Pamięć bohaterów wiecznie żyje w narodzie.

(Od specjalnego wysłannika „Dzien. Bydg.”)

Jedno z najschłodniejszych miast Wielkopolski Szamotuły przeżyło ub. niedzieli niezmiernie podniosłe chwile. Dzięki szlachetnej ofiarności społeczeństwa miasta i powiatu Szamotuły, magistratu i wydziału powiatowego stanął przy ul. Dworcowej piękny pomnik, dłuta cenionego artysty — rzeźbiarza poznańskiego M. Rózka. Pomnik przedstawiający charakterystyczny typ powstańca wielkopolskiego, wykonał z piaskowca szydlowieckiego znany zakład rzeźbiarsko-kamienniarzki p. Pogodzińskiego w Szamotułach. Projekt postawienia pomnika czekał kilka lat na realizację. Ostatnio w roku 1929 zawiązał się komitet wykonawczy z p. Müllerem na czele, który powołał do życia komitet honorowy, w skład którego poza całym szeregiem wybitnych obywateli miasta i powiatu weszli p. starosta Nitowski jako przewodniczący i ks. radca Kaźmierski jako jego zastępca.

Uroczystości związane z odsłonięciem pomnika, trwały 2 dni.

W sobotę, dnia 7. bm. odprawiono żałobną mszę św. za dusze poległych, poczem miejscowe Tow. Powst. i Woj. złożyło na grobach poległych piękny wieniec.

O godz. 19.45 przeszli ulicami miasta przy blaskach pochodni i dźwiękach orkiestry capstrzyk.

Następnie odbyła się w sali p. Sundmanna uroczysta akademja, w czasie której przemówił niepomiernie zasłużony i powszechnie ceniony twórca i organizator powstania na terenie pow. Szamotuły p. Zygmunt Ciesielczyk z Rataj pod Poznaniem. Przemówienie jego o silnych, podniosłych akcentach patriotycznych i nieprzejętej dla Szamotuł wartości historycznej, wywarło porywające wrażenie.

Właściwy akt uroczystości odbył się nazajutrz. Już w godzinach porannych wyległa cała ludność miasta na ulicę. Licznie zjechali również mieszkańcy powiatu.

Po przyjeździe i powitaniu reprezentantów władz i miłych gości, związanych wspomnieniami osobistymi z poległymi na polu krwi i chwały, odbyło się solenne nabożeństwo w prasłej, wspaniałej i przebogatej w tradycje historyczne kolegiacie farniej.

Następnie udał się pochód na Rynek, a stąd po odebraniu raportu pod pomnik, przy którym pełniła straż oficera wartę honorową.

Na wstępie odśpiewał chór „Lutnia” pod wytrawną batutą p. prof. Leśnika jedną pieśń, poczem wstąpił na mównicę ks. radca Kaźmierski. W wymownych słowach podniósł mowa dziejową wartość przelanej w walkach krwi powstańczej i nawoływał zgromadzone tłumy do zgodnej i pełnej poświęcenia pracy państwowo-twórczej. Zkolei w zastępstwie p. gen. Dzierżanowskiego dokonał odsłonięcia pomnika p. pułk. Gomulicki. W dalszym ciągu uczcił pamięć poległych niezwykle popularny w szeregach powstańczych twórca armji wielkopolskiej

p. gen. Dowbór - Muśnicki. Wypada również podkreślić serdeczne powitanie niestrudzonego włodarza grodu naszego p. burmistrza Scholla, którego swiaflęmu kierownictwu zawdzięczają Szamotuły w niemalej części swój nieustanny gospodarczy rozwój i rozkwit.

Następnie odczytał przewodniczący komitetu p. prezes Müller obszerny akt erekcyjny, poczem odbył się wzruszający apel poległych. Padły kolejno imiona i nazwiska powstańców i nazwy miejsca chwalebnej ich śmierci. W skupieniu zgromadzone tłumy oddały należny hołd ceniom bohaterów.

Po defiladzie, którą odebrał p. pułk. Gomulicki w otoczeniu władz wojskowych i cywilnych, udała się szara brać powstańcza na suty obiad żołnierski do ogrodu „Eldorado”.

W sali natomiast tegoż hotelu odbył się obiad dla zaproszonych gości.

Szereg toastów i przemówień niecodziennych

Jeszcze skutki niszczycielskiej burzy na Pomorzu. Pożary w powiecie kościerskim.

W dalszym ciągu alarmują nas wiadomości o dalszych pożarach spowodowanych niszczycielską burzą (z dnia 5 na 6 bm.). W powiecie kościerskim spaliły się nast. zabudowania:

W Starym Barkoszynie, dom mieszkalny na szkodę robotnika Emila Barcza, wartości 10 tys. zł. Poszkodowanie pokrywa 2000 zł.

W Lubaniu na szkodę rolnika Bernarda Bonina, chlew oraz zabite zostały przez grom 2 konie. Ogólna strata 20.000 zł. Ubezpieczenie pokrywa 6.400 zł.

W Kobyli na szkodę wdowy Lietschwaiger chlew, wraz z żywym inwentarzem, ogólnej wartości 7.000 zł. Ubezpieczenie pokrywa 2500 złotych.

W Kornem na szkodę rolnika Antoniego

zapoczątkował przedstawiciel wojewody p. nacz. dr. Graczyński, wnosząc wkrótce okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej. Kilkakrotnie przemawiał gen. Muśnicki, zdobywając niemiłkające oklaski. M. in. wznosił na ręce p. burm. Scholla okrzyk na pomyślność miaszczanstwa szamotulskiego. P. dr. Owsiany podniósł niespożyte zasługi p. Zygmunta Ciesielczyka, co spotkało się z żywym aplauzem zebranych. Pożatem toastowano na cześć armji, kobiety polskiej, duchowieństwa itd.

Uroczystości zakończyły się w miłym nastroju zawodami strzeleckimi i zabawą.

Składną organizację uroczystości należy przypisać pp. Müllerowi, C. Matuszewskiemu, Flejsierowiczowi i wielu innym. Nie można również ominąć specjalnych zasług pań z p. hr. Kwilecką z Dobrojewą na czele.

Redakcję „Dziennika Bydgoskiego” i Nowego Kurjera” reprezentował red. Kaniasty.

Kan.

Chojnice.

Osobiste. Ks. kanonik Makowski, wyjechał na 3-tygodniowy urlop wypoczynkowy, Ks. prob. Makowskiego zastępuje ks. wikary Bożyszkowski.

Uroczystość przyjęcia dzieci do komunji św. odbyła się nb. niedzieli w kościele farnym. Nabożeństwo uroczyste celebrował ks. kanonik Makowski, który wygłosił do dziatwy podniosłe kazanie. Podczas mszy św. pienia liturgiczne wykonał chór „Lutnia” pod batutą p. Fr. Gierszowskiego. Ogółem przybyło do Stołu Pańskiego około 120 dzieci. Przebieg uroczystości był bardzo podniosły.

Wieczornica na głodujących w Wileńszczyźnie. W ub. sobotę odbyła się w hotelu p. Engla wieczornica z programem artystyczno-literackim. Wystąpili pp. dr. Drezler, skrzypce, Wielewicki fortepian, dr. Rzóśka, starosta chojnicki odczyt o nowoczesnej literaturze oraz p. Wiśniewski — śpiew. Koncert udał się znakomicie. Czysty zysk przeznaczono na głodującą Wileńszczyznę. Po oficjalnym programie odbyła się zabawa taneczna.

Cztery listy wyborcze do Rady Miejskiej. W ub. piątek upłynął termin składania list kandydackich do Rady Miejskiej. Dzięki zjednoczeniu Polaków, której to misji podjął się starosta dr. Rzóśka, Chojnice mają tylko 4 listy wyborcze i to: 1. Zjednoczenie Polaków, 2. Lista niemiecka, która dla reklamy przyciągnęła sobie kilku socjalistów, 3. socjalistyczna i 4. secesji socjalistycznej pod hasłem Zjednoczenie Robotników m. Chojnic.

Festyn ludowy Stow. Młodzieży Katolickiej męskiej. W niedzielę, dnia 8. bm. odbył się festyn ludowy Stow. Młodzieży Katolickiej męskiej w hotelu Dworcowym. Zabawa uroczysta była różnemi niespodziankami. Bawiono się ochoczo do późnego wieczora.

Życie dzieci śląskich na kolonji letniej w Gdyni.

Jak w latach ubiegłych, tak też i tego roku wysyłały Polski Czerwony Krzyż oraz Spółka Bracka dzieci na kolonję letnią do Gdyni. W lipcu przebywały w Gdyni dziewczęta, zaś przez sierpień chłopcy. Opiekę nad dziećmi P. C. K. sprawowali bracia Gawliccy. Kolonja mieści się w letnisku bi. Andrzeja Boboli tuż nad samym morzem. Przez cały czas pobytu pogoda była wyborna. To też korzystały dzieci codziennie z kąpeli w morzu i z plaży. Poza gimnastykę od 10-tej do 11.30, podzieloną na 3 grupy pod komendą p. sierżanta Mateczaka z 63 p. p. z Torunia, chłopcy spędzali czas na grze i zabawach. Pobyt urozmaicono dzieciom wycieczkami.

Nadzór nad wychowawczą stroną oraz duszpasterstwo spoczywało w rękach ks. dr. Bolesł.

Dąbrowskiego, prof. praw. kan. w Pelplinie. Opiekun p. nauczyciel Bernard Gawlik wywodził chór na dwa głosy i ku chwale Boga rozbrzmiewały się podczas mszy św. pieśni naszych dzieci. Codziennie dzieci nasze wysiadywały po kolacji nad morzem, wypiewując śląskie piosenki ludowe: „Tam w Raciborzu”, „Ulicą idzie miody żyd”, „Polacy, Polacy” itd. Niektórzy z promieniących kuracjusz przystanęli, aby się przysłuchać pieśniom naszych chłopców.

Z inicjatywy dzieci wyszła myśl urządzenia wieczorku potęgalnego z przedstawieniem teatralnym. Odegrano 2-aktową sztukę „Duch Skarbnik”. Wieczorek udał się świetnie.

Dzieci odniosły z pobytu w Gdyni miłe wrażenie.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 13. bm. włącznie apteka „Radziecka” ul. Szeroka.

Z TEATRU POMORSKIEGO.

W sobotę, dnia 14. bm. o godz. 20 (8-ej) uroczyste otwarcie sezonu 1929-30 premierą Al. hr. Fredry p. t. „Śluby panięskie”. Główne role spoczywają w rękach nowo zaangażowanych pp. Wrońskiej, Suchcickiego, Glińskiego i Rudnickiego oraz ulubienicy publiczności z ubiegłych sezonów p. J. Porebskiej, Sznage-Andruszewskiej, Jejdedo. Nad całością czuwa główny reżyser teatru p. J. Kochanowicz. Dekoracje art. mal. p. Makojnika.

W środę, dnia 18. bm. premiera sensacyjnej sztuki Kalkowskiej p. t. „Józef”.

W sobotę, dnia 21. bm. premiera „Fircyk w zalotach” Zabłockiego z gościnnymi występami Juliusza Osterwy.

Młodzież męska święciła swój sztandar. Dnia 8. bm. Stowarzyszenie Młodzieży męskiej na Mokrem obchodziło piękną uroczystość poświęcenia nowego sztandaru, ufundowanego ze składek i dobrowolnych datków. Po nabożeństwie w kaplicy na Mokrem, odprawionem przez ks. dziekana Kozłowskiego, który też dokonał aktu poświęcenia sztandaru, oraz wygłosz. do zebranej młodzieży okolicznościowe przemówienie, udano się pochodem do sali parku „Wiktorja”, gdzie nastąpiło wbijanie gwoździ pamiątkowych. Na zakończenie uroczystości odbyła się wieczornica, na program której złożyły się popisy gry solowej na skrzypcach p. Knitera i popisy chóru „Lutni” i deklamacje poczem puszczono się w tany.

Wyjaśnienie. W numerze 205 „Dziennika Bydgoskiego” podaliśmy notatkę o przeprowadzonej rewizji w lokalu Falkiewiczowej Joanny, gdzie zastała policja kilku rzeźmieszków, którzy przy legitymowaniu stawili czynny opór, za co zostali aresztowani. Pomiędzy innymi podaliśmy również nazwisko Polcyna Leona z Chełmży, który, jak się okazało, został natychmiast zwolniony, gdyż nie ma on nic wspólnego z pozostałymi osobnikami.

Aresztowany pod zarzutem podpalenia. Przytrzymany został Chylewski Stanisław, zamieszkały w Chełmnie przy ulicy Młyńskiej 34, jako podejrzany o współudział w podpaleniu swego sklepu konfekcyjnego, celem osiągnięcia asekuracji.

Sprzeniewierzenie. Koperski Konstanty, właściciel hotelu Mazowieckiego w Toruniu, przy ulicy Św. Katarzyny 6, zgłosił sprzeniewierzenie 62 zł. zainkasowanych przez stołowego Saklińskiego.

Pożar szopy w Rzeźni Miejskiej. Spaliła się szopa stojąca na podwórzu Rzeźni Miejskiej, wartości około 1000 zł. Przyczyny pożaru dotąd nie ustalono.

Włamanie do sklepu. Kapczyński Stanisław, zam. w Toruniu, przy ulicy Król. Jadwigi 4, zgłosił kradzież z włamaniem do sklepu tytoniowego, skąd skradziono wyroby tytoniowe na sumę około 1000 zł.

Włamanie do kiosku. Michałek Jan, zam. w Toruniu, Rybaki 54, zgłosił kradzież z włamaniem do kiosku jego przy ulicy Bydgoskiej 43, skąd skradziono różne towary, ogólnej wartości około 500 zł.

Pożar w Podlesiu. Spaliły się zabudowania wraz z tegorocznymi plonami N. Tutkowskiego w Podlesiu, pow. toruńskiego. Straty sięgają 30 tys. zł.

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 11 września 1929 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Prota, Bł. Jana Gabr. P.

Jutro: Imienia N. M. P., Gwidona op.

Wschód słońca: godz. 5,28.

Zachód słońca: godz. 18,24.

DYŻURY APTEK:

Od 9 bm. do 16 bm. włącznie dyżurują:

1. Apteka pod Aniołem;

2. Apteka p. Kuźaja;

3. Apteka pod Łabędziem.

Wypożyczalnia książek „LEKTOR”, ulica Gdańska 141, otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

— Muzeum Miejskie przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10—4, w niedziele od 11—2.

Obecnie w Muzeum wystawa galerji miejskiej.

Książnica Samokształcenia zawiadamia, że zamiana, sprzedaż i kupno książek szkolnych i nieszkolnych odbywają się w dwóch punktach: Kordeckiego 1 a, I. ptr. i Śniadeckich 39.

TEATR MIEJSKI.

Dziś i jutro komedja w 3 aktach Gustawa Olechowskiego „Niema zlej drogi do mojej niebogi”.

Otwarcie sezonu operetki.

W najbliższą sobotę ujrzy światło kinokietów ostatnia nowość repertuaru zagranicznego, a mianowicie operetka Lehara p. t. „Carewicz”, w której autor osiąga szczyt maestrji kompozytorskiej. Fantazja jego mieni się oryginalnością najpiękniejszych odcieni, nadając utworowi wiele barwności, tanecznego rozmachu i wybornej ilustracyjnej charakterystyki. „Carewicz”, który obiegł wszystkie sceny europejskie, liczyć może na długotrwałe powodzenie i u nas, dając możność zaznajomienia się z ostatnią twórczością znakomitego kompozytora. Teatr nasz wkłada w tę premierę wielki zasób energii i pracy, przygotowując poza efektowną wystawą dekoracyjną i kostjumową pierwszorzędną obsadę artystyczną. Oprócz pięknych ewolucji tanecznych przygotował baletmistrz Morawski efektowne tańce tureckich czerkiesów i trepaka.

Na zjeździe Ziemiaków w Poznaniu przedstawiciel rządu oświadczył:

„W Polsce trzeba dziś spokoju, aby silna wewnątrz Rzeczpospolita mogła śmiało i skutecznie stawić czoło czarnym chmurom, które zewsząd dokola niej się gromadzą”.

Dobrze powiedział pan przedstawiciel rządu. Społeczeństwo domaga się spokoju i równowagi, bo stabilizacja stosunków jest kardynalnym warunkiem postępu i rozwoju państwa.

Wbrew tym hasłom życie polskie znajduje się w chronicznym stanie podgorączkowym. Wstrząsa niem ustawicznie niepewność jutra. A jeśli idzie naprzód, to czyni to w olbrzymich zrygawkach. Mamy np. z jednej strony tak wspaniałe wysiłki, jak Powszechna Wystawa Krajowa z jej kilkuset miljonowym budżetem, a z dru-

giej — tabelę protestów wekslowych. W Łodzi, w tem najmiarodajniejszym centrum przemysłowym, wzrost zaprotestowanych weksli od stycznia br. rósł co miesiąc w następującym tempie: styczeń 28.251 szt. (5,017.589 zł), luty — 30.404 szt. (5,612.591 zł), marzec — 37.317 szt. (7,137.889 zł), kwiecień — 41.897 szt. (8,187.082 zł), maj 47.771 szt. (9,613.628 zł), czerwiec — 50.122 szt. (9,942.264 zł).

Jeśli Wystawa Krajowa jest rekordem, to powyższa tabela także jest rekordem. Oba te rekordy istnieją obok siebie i nikt im się nie dziwi. A przecież jest w tych obu rekordach coś, co świadczy o elementarnym braku równowagi w naszym życiu gospodarczym.

Albo taki fakt:

Jest wyteżona propaganda za popieraniem lotnisk krajowych. I nietylko propaganda. Jest twardy przymus we formie opłat paszportowych, zamykający w kraju jak niewolników wszystkich mniej zamożnych obywateli. Ale ani przymus ani propaganda nie dotyczą tych, którzy je zarządzili. Rekordem jest polska taksa paszportowa, ale rekordem także jest to gremjalne rendez-vous naszych dostojników w... Biarritz lub w Karlsbadzie.

Rekordowe są cyfry, wyciskane przez śrubę fiskalną, ale rekordową jest też niedza w kraju. Te obie rzeczy tolerują się wzajemnie. A może są one nawet tak samo ściśle ze sobą związane, jak potaniecie cukru, nafty lub węgla zagranicą, łączy się z natychmiastowym podrożeniem tych artykułów w kraju. Bo co nasz producent traci na zagranicznym odbiorcy, to odbija sobie za aprobatą rządu na konsumencie krajowym.

Takie rekordy i paradoksy możnaby wliczać bez końca. Z nich składa się i nasze życie polityczne. Mamy programy, które przeczą rzeczywistości, mamy ludzi, których całe życie przeżył idea, jaką głoszą.

Albo czy to jest naprawdę naturalne? Czy to jest ów spokój, o który wołał przedstawiciel rządu w Poznaniu? Jak z tego chaosu sprzeczności i kłębówiska poplątanych linii stworzyć realny całokształt państwa?

Od powstania Rzeczypospolitej powtarzają nam, że „żyjemy na przełomie”. Czy nie należałoby nareszcie opuścić to ryzykowne miejsce i przejść na mniej chwiejne stanowisko?

— Pogrzeb ś. p. Leonarda Laknera. W dniu 6 bm. zmarł śp. Leonard Lakner, kier. szkoły na Bielawkach. Zmarły był przewodniczącym podkomitetu T. C. L., pracując przez szereg lat bardzo gorliwie na niwie oświatowej, to też w pogrzebie jego wzięły udział liczne rzesze publiczności i zarząd Komitetu T. C. L. na miasto Bydgoszcz.

— Wobec zbliżającego się jubileuszu Związku Towarzystw Kupieckich w Poznaniu zaczniemy w dniach najbliższych drukować cenną monografię „Jak powstał Związek Towarzystw Kupieckich” i jak u nas wyglądało kupiectwo i przemysł polski przed 50 laty — p. Bolestawa Kasprzycza z Gniezna, honorowego prezidenta bydgoskiej Izby handlowo-przemysłowej.

— Rejestracja rocznika 1911. Zwracamy uwagę na rozplakatowane na słupach i tablicach miejskich obwieszczenia Prezydenta miasta dotyczącej rejestracji ośmnastoletnich mężczyzn t. j. rocznika 1911, zamieszkałych w mieście Bydgoszczy, którzy to w czasie od 16 do 30 września br. winni się zgłosić w Magistracie — Biurze Wojskowym, ul. Jagiellońska nr. 56, według następującego planu: Dnia 16 września br. mężczyźni, których nazwiska zaczynają się na lit. A, B; dnia 17-go na lit. C, D, E; dnia 18-go na lit. F, G; dnia 19-go na lit. H, I, J; dnia 20 i 21-go na lit. K; dnia 23-go na lit. L, M; dnia 24-go na lit. N, O, P; dnia 25-go na lit. S; dnia 26-go na lit. R, T, U, V; dnia 27-go na lit. W, Z. W dniu 28 i 30-go września br. włącznie będą przyjmowane zgłoszenia tych, którzy z jakichkolwiek powodów nie zgłosili się w terminie oznaczonym dla litery, na którą zaczęła się ich nazwisko.

— Sekretariat Francuskich Kursów rządowych, w gimnazjum Kopernika, otwarty codziennie od godz. 6—8, przyjmuje zapisy na rozpoczynający się rok szkolny. Prowadzone będą kursy według programu lat ubiegłych, a mianowicie: kursy dla dorosłych — przygotowawczy, elementarny, średni i wyższy, oraz kursy szkolne dla młodzieży. O wręczeniu dyplomów i nagród będą w swoim czasie podane osobne ogłoszenia.

Z Grudziądza.

Nowy dyrektor teatru. Teatr Miejski przechodzi w roku bież. pod dyktando p. Walentego Właskiewicza, współwłaściciela zakładów chemicznych „Pomerania” w Grudziądzu. Kierownikiem artystycznym teatru pozostaje w dalszym ciągu p. Czarniecki. Otwarcie sezonu nastąpi około 20. bm.

Kino „Apollo” wyświetla dramat p. t. „Fantazy miłości” z Mary Philbin i L. Barrymore w rolach głównych pod reżyserją sławnego Giffitscha, prócz tego nadprogram.

Kino „Nowości” wyświetla podwójny program, razem 14 aktów. 1) Fascynujący dramat życia cowbojów p. t. „Czarodziej” w rolach głównych Rex Bell i Lola Todd. 2) „Szalony jidziec” — w roli głównej znany jeździec Ick Jones.

Na P. W. K. W ub. piątek wieczorem wyjechała z Grudziądza do Poznania trzecia wyuczka robotników miejskich na P. W. K. w ilości 25 osób. Wystawę zwiedzi na koszt miasta 117 robotników miejskich. Dotychczas zjedziło P. W. K. około 15 proc. mieszkańców Grudziądza. Należy przypuszczać, że do dnia zamknięcia wystawy, cyfra mieszkańców Grudziądza, którzy zwiedzili P. W. K. dojdzie do 500 osób.

Znana szaszczyni na Pomorzu firma „Strug” w. Akc. (na którego czele stoi jako dyrektor znany działacz społeczny p. Józef Kwaśniewski) sprzedała swój dom przy ulicy J. ybickiego i ks. Budkiewicza, m. Kasie Choib. Dlatego to firma „Strug” przenosi swą brykę w której zatrudnia cały zastęp stolarzy i t. p. rzemieślników do Nowej Wsi tuż pod Grudziądzem, a jako swój skład wystawowy brano skład przy ulicy Dugiej 24, róg Gł. hku.

Wycieczka autobusem do Poznania. Pojechała Wystawa Krajowa ma się już prawie skończyć, a zaleca się ją zwiedzić. P. Kosłowski, właśc. autobusu urzędu dla dogodności Grudziądzan wycieczkę wygodnym autobusem, który jedzie do Poznania tylko 3 i pół godziny. Jedzie się wygodnie — lepiej jak II klasą pociągu pospiesznego. Ostatnia taka wycieczka wyjeżdża w sobotę, dnia 14. bm. o godzinie 4,30 rano i jest około 8 w Poznaniu. Frót z Poznania nastąpi w niedzielę w nocy.

Koszty wynoszą w obie strony od osoby 21. Kto ma zamiar przyłączyć się do tej wycieczki, zechce się zgłosić u p. Kosłowskiego p. 23 Stycznia.

Restauracja tylko dla Niemców. Do redakcji nej przybyli 2 członkowie Zarządu Zrzeszenia Rodaków z Warmji i Mazur, oświadczając, że zżerzawca kawiarni Abstynentów przy ul. Mzaika Focha róg ul. Staszycza odmówił tenż zżerzawca lokalu na zjazd, bowiem jak mówią właścicielem gospody Abstynenckiej są Ncy i takiemu politycznemu Zrzeszeniu, jak jest Zrzeszenie Rodaków z Warmji i Mazurkału udzielić nie może. Polacy! zapamiętajcie sobie, że lokal ten jest tylko i jedynie dla Niemców.

Akcja mandolinistów Sokoła I. w Grudziądzu zawiadamia niniejszem, że lekcje gry odbywają się regularnie co poniedziałek i środę od godz. 7,30 wieczorem w lokalu p. Kellasa pulicy Wybickiego, gdzie przyjmują się także zapisy nowych członków.

Groźny pożar fabryki octu i musztardy w Grudziądzu.

Grudziądz, 10. IX. (tel. wł.) W ubiegły poniedziałek o godz. 6,30 wieczorem wybuchł pożar w fabryce octu i musztardy p. Józefa Mazura przy ul. Pańskiej. Z niewyjaśnionych dotychczas przyczyn, zapaliły się na strychu szmaty i różne rupiecie. Ogień wydostał się nazewnątrz na ulicę Szewska i objął momentalnie cały dach.

Zaalarmowana straż pożarna przybyła na miejsce pożaru i pod kierownictwem kmdt. p. Kaszewskiego wszczęła energiczną akcję ratowniczą. Po godzinnej intensywnej pracy ogień zlokalizowano. Pożar dlatego był tak groźny, że byłby niezawodnie zniszczył nietylko zabudowania fabryczne, ale również pobliskie domy mieszkalne. Szkody są dość poważne.

Tczew.

Święto Wych. Fizycznego i Przysp. Wojskowego na miasto i powiat Tczew. Dnia 15. bm. o godz. 9,15 zbiórka na placu przy szkole morskiej towarzystw W. F. i P. W. miasta i powiatu Tczew oraz delegacji, o godz. 10 msza św. połowa. O godz. 11 dekoracja medalami i defilada. O godz. 17 pokaz obrony przeciwgazowej i przeciwlotniczej na Strzelnicy Bractwa Strzeleckiego przy udziale lotnictwa wojskowego, rzucaniu bomb, pokazów ratownictwa przez kolumny sanitarne i t. p.

Szczęście w nieszczęściu. W ub. piątek piorun uderzył w przewód wysokiego napięcia, tuż obok elektrowni. Nowoczesne jednak urządzenia zabezpieczające, zapobiegły wypadkowi.

Dziwić nikogo

nie powinno, że z miesiąca na miesiąc
wzrastają wkłady oszczędnościowe

w Kasie Spółdzielczej Parcelacyjno-
Osadniczej w Grudziądzu.

bo: **Kasa płaci 10% od wkładów,**

Całym swoim majątkiem w kwocie 3.500.000.— złotych gwarantuje

terminowy zwrot wkładów,

1.000.— złotych wypłaca natychmiast a wyższe kwoty za dwu-

rodniowem wypowiedzeniem,

Roznoszowie wysokie premje pomiędzy wszystkich wkładców,

W każdej chwili od godziny 8-mej rano do 6-tej wieczorem **jest czynna.**

Najkorzystniej jest przeto lokować wkłady oszczędnościowe

w Kasie Spółdzielczej Parcelacyjno-
Osadniczej w Grudziądzu

Plac 23 Stycznia nr. 21. Telefon nr. 330.

P. K. O. Warszawa nr. 170215.

P. K. O. Poznań nr. 203780.

23162

— **Dożynki.** W niedzielę dnia 15 września obchodzi „Sokół” Żeński tradycyjne dożynki. Uroczystości dożynkowe rozpoczynają się o godz. 2-iej objazdem żniwiarzy z orkiestrą wiejską po ulicach miasta, poczem wjazd do Resursy Kupieckiej, gdzie o godzinie 3-iej rozpoczynają się tradycyjne uroczystości dożynkowe jak: składanie wieńców, tańce żniwiarek, wianka polska i śpiewy. — Następnie koncert, strzelanie do tarczy, tombola i dalsze urozmaicenie. — Wstęp do ogrodu dla dorosłych 75 gr. dla dzieci 25 gr. — Tańce żniwiarek wyszkolone przez mistrza tańca p. Kochańskiego. Wieczorem o godzinie 9-iej tańce na górnej sali.

— **O posadę prosi za naszym pośrednictwem** St. Bartyłarczyk, zamieszkały przy ul. Mazowieckiej 10. W liście pisze on do nas: „Jestem bez pracy od roku i z powodu niedostatecznego wyżywienia, pochowałem córkę w 19 roku życia, a druga córka z wycieńczenia mi choruje tak, że nie mam żadnej drogi wyjścia, abym mógł swą rodzinę przy zdrowiu i życiu utrzymać”.

Okropnie! Czyż nie znajdzie się w naszym mieście ani jeden człowiek o samarytańskim sercu, któryby nieszczęsnemu dopomógł? Prosi on o jakiegokolwiek zatrudnienie, aby mógł utrzymać przy życiu swą rodzinę. Dopomóżmy mu więc, póki jeszcze pora.

— **Ostre strzelanie bojowe.** W dniu 12 b. m. przeprowadzać będzie 62. p. p. Włkp. ostre strzelanie na strzelnicy bojowej 15. Dyw. Piech. Włkp. (plac ćwiczeń Jachcice).

Drogi prowadzące w tem kierunku strzeżone będą przez własne posterunki.

— **Zebranie okręgowe zarządów Kat. Tow. Robotników Polskich** odbędzie się dziś w środę wieczorem o 7-iej w salce Domu Katolickiego przy kościele Farnym. — Sprawę kursów społecznych w Poznaniu zreferują pp. Zieliński i Osinski. Omawiana także będzie sprawa wyborów do Rady Miejskiej. Zarząd uprasza zarządy, aby przybyli w komplecie.

Ćwiczenia strzeleckie.

miejscowego Bractwa Kurkowego, odbyte wczoraj, przejęły charakter uroczysty, dzięki fundacji króla i rycerzy Bractwa, którzy wyznaczili dla tarczy honorowej 12 bardzo pięknych orderów. Pierwszy z nich zdobył (94 punktami na 100 możliwych) p. Pilańczyński, II. p. Kwieciński (p. 92), III. p. Ganasinski (p. 90), IV. p. Kucharski (p. 87), V. p. Bloch (p. 86), VI. p. Kasprzewski (p. 86), VII. p. Wincenty Bigoniski (p. 86), VIII. p. May (p. 85), IX. p. Piotr Nowak (p. 84), X. p. Janoske (p. 83), XI. p. Rozenke (p. 82) i XII. p. Leon Romański (81).

W zawodach tych ofiarodawcy naturalnie nie brali udziału.

Ponadto wystawiono tarcz myśliwską, którą strzałem najcelniejszym zdobył p. Kucharski Tomasz.

Po zawodach odbył się krótki komers, na który p. Kinder dostarczył sudek piwa, a król podokręgowy Goncerzewicz i rycerz Nowak zakropili to koniakiem, aby — no naturalnie — nikt żołądka nie zaziębił. Wieczór upłynął w nadzwyczajnie miłym nastroju.

Nie warto dziś być wynalazcą.

Już upłynął rok cały od czasu, jak donosiliśmy na łamach naszego pisma, że cieśla bydgoski p. Leopold Cyprys dokonał niezwykłego wynalazku, który kolejnictwu może przynieść wielkie korzyści. Mianowicie wynalazł on urządzenie do automatycznego sprzęgania wagonów. Urządzenie to zapobiega nieszczęśliwym wypadkom, które właśnie podczas sprzęgania wzgl. rozsprzęgania wagonów się najczęściej zdarzają.

Przypuszczać należało, że wynalazkiem tym zainteresują się w pierwszym rzędzie większe przedsiębiorstwa państwowe wyrabiające wagony. Niestety. P. L. Cyprys zmuszony był czekać na otrzymanie zatwierdzenia wynalazku i patentu po uiszczeniu należnej opłaty prawie cały rok. Patent nosi nr. 10612.

Nie potrzeba chyba dowodzić, że wynalazek p. Cyprysa jako Polaka powinien znaleźć w pierwszym rzędzie nabywców w kraju. Dlatego też apelujemy do zarządu przedsiębiorstw wyrabiających wagony kolejowe, aby wynalazkiem tym się zainteresowały. Wynalazca p. Leopold Cyprys mieszka stale w Bydgoszczy przy ul. Lubelskiej nr. 24. Zaiste nie warto dziś być wynalazcą. Gdyby to było w Ameryce, to już dawno wynalazek ten znalazłby eksploatorów. Biedni my jesteśmy jeszcze.

— **Pierwszorzędna szkoła freblowska p. Marii Borunowej** przy ul. Jagiellońskiej 54, rozpoczęła zajęcia bież. mies. Dalsze zapisy przyjmuje się do młodszego i starszego kompletu od godz. 4 do 6 popoł. Zapis 3 zł. Opłata miesięczna 16—20 zł. Uwaga: Wysoki poziom nauczania wzorowany na zagranicznych przedszkolach oraz głęboka znajomość duszy dziecka, oparta na długoletnim doświadczeniu wychowawczym. Przy szkółce znajduje się duży ogród i grządki doświadczałne.

— **Nowe rozporządzenia.** „Monitor Polski”, nr. 208, zawiera nowe zarządzenia władz naczelnych: 1) w sprawie uzupełnienia listy mieszkań służbowych dla urzędników i funkcjonariuszów ministerstwa spraw wewnętrznych oraz podległych mu urzędów i 2) o zakresie opieki lekarskiej i środków leczniczych dla pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”.

— **Czyż bucik?** Młodzieniec Pawełek Kromer znalazł na ulicy czarny bucik dziecięcy, który złożył w naszej redakcji. Poszkodowany może się zgłosić po odbiór swej zguby w godzinach urzędowych.

— **Zguba.** P. Joanna Basińska może się zgłosić do naszej redakcji po odbiór swych świadectw, które pewna osoba znalazła na ulicy.

— **Kradzież munduru leśniczego.** Przybytemu za interesami do Bydgoszczy p. Walentemu Kowalskiemu, leśniczemu z Jastrzębia, pow. bydgoskiego, skradli dnia 7 bm. o godzinie 12, jacyś nieznani złodzieje z wozu, stojącego przy ulicy Gdańskiej, nowy mundur leśniczego, zapakowany w karton. Ostrzega się przed nabyciem munduru.

„Sokół” III.

Zebranie plenarne całego towarzystwa odbędzie się w piątek, dnia 13 bm. o godzinie 19.30.

Baczność Wyborcy!

W dniu 6 października br. odbędą się w Bydgoszczy wybory do Rady Miejskiej, w czasie których obywatelstwo będzie musiało złożyć dowód dojrzałości politycznej. Nie złoży tego dowodu, jeśli w wyborach weźmie udział tak nikły procent Polaków, że żywił obcy mimo liczebnej przewagi społeczeństwa polskiego, uzyska więcej mandatów, niż mu się z tytułu liczebności należy.

Przypominamy tedy wszystkim Polakom najważniejsze na dziś hasło:

Wszyscy Polacy do urny wyborczej!

Hasło to rozszerzajmy, urabiajmy w jego duchu całe społeczeństwo, aby w dniu wyborów przy urnie nie zabrakło ani jednego Polaka i ani jednej Polki.

Czem większy procent głosujących na polskie listy Polaków, tem mniejsze szanse posiadają listy ugrupowań międzynarodowych (socjalistów) i mniejszości narodowych, tem pewniejsze nasze zwycięstwo.

Narodowe Chrześcijańskie Zjednoczenie Pracy

(Chrześcijańska Demokracja, Narodowa Partja Robotnicza i Stan Średni)

Lista nr. 5.

— **Na odnowienie kościoła** Matki Boskiej Ostrobramskiej w Wilnie, złożyła p. Janicka 5 zł.

— **Dwa koncerty propagandowe** urzęda powszechnie znana firma „Musica” (właśc. Bracia Sokołowski), celem zapoznania Szan. Publiczności z dzisiejszym poziomem techniki gramofonowej. Koncerty odbędą się w czwartek 12-go oraz w sobotę 14 bm. w cukierni Bydgoskiego Domu Towarowego przy ul. Gdańskiej, od godz. 3,60 do 6-iej. Program obejmuje utwory światowych kompozytorów, wykonane przez orkiestry symf. „Philadelphia” z Londynu, Berlina, oraz śpiewaków o światowej sławie, jak: Chaliapina, Caruso, Fleta, Kiepurę, Piccaver’a itd. Należy się spodziewać, iż miłośnicy dobrej muzyki licznie z powyższych koncertów korzystają będą. Bliższe szczegóły w programach. Wstęp wolny.

— **„Savoy” otwarty.** Po długim wyczekiwaniu w dniu wczorajszym doczekała się wreszcie Bydgoszcz otwarcia nowej wielkiej kawiarni i cukierni „Savoy”, której brak tak dotkliwie dawał się odczuwać. Lokal urządzone na miarę europejską (w całym tego słowa znaczeniu) zadowolili musi nawet najwybredniejszych gości. Pieczywo i kawa przesympatyczne, ceny względnie przystępne, obsługa skora i rzetelna — oto atuty nowej kawiarni, która wstępnym bojem zdobyła sobie szerokie zastępy bydgoskiej publiczności. Jeżeli do tego dodamy doskonałą jazz-orkiestrę kapelmistrza Sienkiewicza, która ostatnio w Dworze Huggera w Poznaniu odniosła sukces niezwykły i stała się jak gdyby drobną cząstką składową Pewuki, — mamy kawiarnię, której nie powstydziliby się nawet stolicy.

Właścicielowi p. Hoffmannowi, który już jako właściciel cukierni w Gnieźnie zdołał sobie wyrobić ustaloną markę jako fachowiec i kupiec, przesyłamy na tej drodze staropolskie, serdeczne „Szczęść Boże”.

— **Awanturnicy.** Dnia 9 bm. o godz. 16,20 na ulicy Gdańskiej wywołało dwóch pijanych ludzi, gorszącą awanturę, bijąc się zawzięcie ze sobą oraz napadając na przechodniów, którzy chcieli rozbroić walczących ze sobą. Awanturników, którymi są niejaki Jan Grz. i Bruno B., odstawiono do aresztów miejskich.

Drugą gorszącą awanturę wywołał na ulicy Śniadeckich Hans M. i Bronisław St. — którzy również zostali odstawieni do aresztów.

— **Kradzież roweru.** Dnia 8 bm. jakiś nieznany złodziej skradł 15-letniemu Leonowi Łyszkiewiczowi, zamieszkałemu na Szwedowie, rower męski marki „Record”, czarny z niebieskimi paskami, wartości 250 zł, który to rower Ł. pozostawił chwilowo bez dozoru przed gmachem głównej poczty.

— **Przy zaparciu stoła**, wzdęciu brzucha, nadkwaśności soku żołądkowego, bólach głowy, przeczuleniu, uczuciu strachu, ogólnem złem samopoczuciu i zmęczeniu łagodnie działająca naturalna woda gorzka Franciszka-Józefa daje łatwe wypróżnienie, uwalnia organizm od pozostałości w jelitach i w wielu wypadkach zapobiega zapaleniu ślepej kiszki. Największe powagi lekarstwu tego stulecia stosują wodę Franciszka-Józefa zarówno u mężczyzn jak u kobiet i dzieci z nadzwyczajnym skutkiem.

W tramwaju.

— I cóż, pani Lepkoska, wróciła Ceśka z Palestyny?

— Moj państwo, nie róbcie heców ze mną, bo mi serce pynka na myśl o ty mar-nacji mojego dziecka. Pojechałabym do Warszawy zabrać ją stamtąd, ale kiedy muszę pilnować wyborów do Rady Miejskiej.

— Pilnowałaby pani lepi swego gospodarstwa. Wybory chybdy sie bez pani.

— Ludzie kochani, gdyby wszyscy tak mówili, tedy niemielibyśmy żadny Rady miejskiej.

— Nieszczęście! Nima prezydenta, to i Rada miejska niepotrzebna. Komisarza dać i szlus!

— Panie Antkowiak, jak można tak bluźnierzyć własne miasto! Prezydent i Rada Miejska to jak ojciec i matka, a komisarz z taką wej Radą przyboczną to jak ojczym i macocha. Spamiętaj pan to sobie.

— Nima Bydgoszcz szczęścia do tych prezydentów, nie. Jednego utopić chcieli, drugiego napędzili a trzeci sam uciekł. Przyjdzie czwarty, to sie chyba powiesi.

— Może to łatwo zrobić, gdy zobaczy, w jakie długie miasto wlaźło. Elekrownia stawiać i szpital budować, a na jedne i drugie tylko obywatelom pieniądze z kieszeni wyciągać — niech szlag trafi taka gospodarke! Taki wydatek rozkłada się na

Wystawę Robót Ręcznych

urzęda

Żeńskie Towarzystwo gimn. „Sokół” w listopadzie br.

Uprasza się przedmioty nadające się na wystawienie, zgłaszać u przewodniczącej wystawy p. Kazimiery Stawińskiej, ul. Kościuszki 15 lub w Sekretarjacie Sokola Żeńskiego przy ulicy Dworcowej nr. 2, na ręce sekretarki p. Piotrowskiej. — Przedmioty, które mogą być na wystawie sprzedane, muszą być specjalnie oznaczone.

Niezależni wzywają policję na pomoc.

Dnia 8 bm. o godz. 8 rano odbywało się w hotelu Pomorskim zebranie przedwyborcze Niezależnej Socjalistycznej Partji Pracy. Na zebranie to przybyło 50 towarzyszy z Wnukiem i Waliszewskim na czele. Po zagajeniu przez Wnuka zebrania, na sale weszło około 30 mężczyzn, oświadczając, że są sympatykami niezależnych i chcą być obecni na zebraniu, czemu się nie sprzeciwiono. Gdy wywiązała się dyskusja nad referatami, przybyli goście prosili o głos w dyskusji, jednak przewodniczący zebrania sprzeciwił się temu, skutkiem czego powstała awantura. Zanosilo się na wielką burzę. Wówczas Waliszewski wezwał telefonicznie pomocy policji, która też niawtem przybyła. Ponieważ awantura w dalszym ciągu się wzmagała, przeto przewodniczący rozwiązał zebranie, prosząc policję o opróżnienie sali z nieproszonych gości. Na wezwanie policji, przybyli salę opuścili, a „niezależni” zwołali drugie zebranie na godzinę 12, które już bez przeszkód odbyło się przy udziale znikomej liczby członków. — Przybyli goście należą podobno do stronnictwa „Be-Be”. Ano, nosił wilk owce ponieśli i wilka. „Niezależni” tyle razy u rządali burdy na zebraniach innych stron niwt, że teraz tego samego doświadczył na sobie.

— **Kradzież kieszonkowa.** Dnia 10 bm skradł jakiś doliniarz w tramwaju krawcowi Aronowi Gecelewiczowi z Tczewa portfel z gotówką i weksłami na sumę 1560 zł.

PROGRAM W KINACH.

KRYSTAL. Świetnie się bawiła publiczność na wczorajszej premierze p. t. „Jej pierwszy pocałunek”, z doskonałą odtwórczynią Anetki panny dzisiejszych czasów, Anny Ondrą, która swą brawurową grą wywoływała huragan śmiechu. Film sam posiada wiele pomysłowych i bardzo komicznych momentów o tempie żywym i barwnym tle. Nadprogram farsa trzyaktowa „Trzech grubasków” i tygodnik.

NOWOŚCI. „Mały zadatek na szczęście” wesoła, pikantna farsa, ciesząca się wielkim powodzeniem, dziś nieodwołalnie poraz ostatni ukaże się na ekranie. Dodatek komedia groteskowa.

MARYSIENKA wyświetla „Tancerkę bogów”.

CORSO. Dziś poraz ostatni „Chata wuj Toma”. Nieśmiertelne arcydzieło, potężny film który długo żyć będzie w pamięci milionów.

trzydzieści lat, a nie żeby my wszystko za placili.

— Pan szkaluje, bo miał pan do elekrowni piasek dostawiać, ale inni pana u biegli.

— Takie dostawy, za które jeszcze kryminalne siedzieć można. Poczekaj pan tu niejedno jeszcze wyjdzie, nie piasek tyko. Dwa motory kupili, to jakby psu dwogony sprawili. Oni głupstwa robią, a t obywatelu plać, choćbyś i pynknął O elekrownie to bydzie jeszcze kiedyś sprawa.

— Nic nie bydzie, bo wszystko sie zaklastruje i koniec. Na to jest fundusz propagandowy, aby miasto nie dać kompromitować.

— O, pani Lepkowska ma rację. Wyjdz jaki kryminal, to sie z funduszu propagandowego weźmie i zatuszuje...

— Rynek Pana Marszałka Piłsudskiego

Ubiory gimnastyczne

przepisowe dla młodzieży szkolnej i wszelk przybory sportowe i gimnastyczne

poieca

(23)

Składnica Sportowa ul. Śniadeckich 45, tel. 7

Ujęcie bandyty przez wartowników wojskowych. Bandyta rzucił się z sztyletem w rękę na komendanta warty.

Wieczorem dnia 10 bm. wartownicy wojskowi na lotnisku zauważyli zakradającego się do warsztatów mechanicznych jakiegoś osobnika. Zameldowali więc o tem natychmiast swemu przełożonemu, który polecił przychwycić podejrzane indywiduum i doprowadzić do wartowni.

Przytrzymany przez żołnierzy i doprowadzony na wartownię, osobnik ów

w pewnym momencie dobył nagle z zanadru sztylet i rzucił się z nim na sierżanta p. Patelskiego. Został on jednak rozbrojony i oddany w ręce policji. Po doprowadzeniu go do urzędu policyjnego, okazało się, że jestto znany bandyta 26-letni Mieczysław Owczarek, przy którym znaleziono cały arsenał narzędzi złodziejskich. Bandytę odstawiono do więzienia sądowego.

Zemsta niegodziwego lokatora.

Jedną z najbrzydszych i najszkodliwszych wad w człowieku, jest mściwość. Człowiek mściwy, nie umiejący zapanować nad sobą etyką chrześcijańską, zdolnym się stać do popełnienia największej podłości, nawet zbrodni. Do ilu to nieszczęść, do ilu tragedij w życiu doprowadza nieraz zemsta. Ofiarą takiej właśnie podłej zemsty stała się p. S. właścicielka kamienicy w Bydgoszczy. Pani S., mężatka, przybyła do Polski wraz z dziećmi z Ameryki, aby tu za pracowane wspólnie z mężem w Ameryce pieniądze, nabyć posiadłość; mąż jej zaś pozostał jeszcze na jakiś czas w Ameryce i dopiero później miał przybyć do Polski.

W kamienicy, którą p. S. nabyła mieszkał pewien lokator, który nie poczował się do płacenia komornego a przytem urządzał stale awantury. Gdy wszelkie inne sposoby nie wpływały na utemperowanie niedobrego lokatora, p. S. uzyskała na niego sądową eksmisję, którą też wykonała. Wówczas lokator postanowił zemścić się nikczemnie na p. S.

Dowiedział się o adresie jej męża i napisał do niego list, w którym przedstawił p. S., jako kobietę najgorszego prowadzenia, dającą naj-

gorszy przykład swym dzieciom i przynoszącą wstyd i hańbę mężowi.

Mąż, kochający swą żonę i dzieci, po odebraniu takiego listu, zostawia w Ameryce wszystkie swe interesy, naraża się na olbrzymie koszty i przybywa do Bydgoszczy, przygotowany na przeprowadzenie rozwodu.

Sprawa wprawdzie się wyjaśniła i oszczercza odpowie za to przed sądem, ale cierpień moralnych już nikt nie cofnie.

Dodać trzeba, że pan S. jest człowiekiem wrażliwym, ulegającym trochę wpływom i dlatego zbyt gorąco i porywczo wziął tę sprawę, przywiązując wagę do oszczerczego listu.

Ille więc złego wyrządził człowiek mściwy, którego uczucie zemsty tak zaślepilo, że nie liczył się ani z uczciwością, ani z sumieniem.

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 10 9 1929 roku.

Bydło:

A. Woły:

- a) pełnomięsiste, wytuczone woły, najwyższej wartości rzeźnej, niezaprzegane . . . . . 000—000
- b) pełnomięsiste, wytuczone woły lat 4 do 7 . . . . . 160—154

B. Stadniki:

- a) pełnomięsiste, wyrosłe najwyższej wartości rzeźnej . . . . . 160—170
- b) pełnomięsiste młodsze . . . . . 148—154
- c) miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione starsze . . . . . 126—136

C. Jałówki i krowy:

- a) pełnomięsiste, wytuczone jałówki najwyższej wartości rzeźnej . . . . . 162—170
- b) pełnomięsiste wytuczone krowy najwyższej wartości rzeźnej do lat 7 . . . . . 148—158
- c) starsze wytuczone krowy i mniej dobre krowy młodsze i jałówki . . . . . 126—136
- d) miernie odżywione krowy i jałówki . . . . . 090—100
- e) licho odżywione krowy i jałówki . . . . . 000—000

Cielęta:

- b) najprzedniej, cielęta tuczne . . . . . 250—280
- c) średnio tuczne cielęta i najprz. ssaki . . . . . 210—226
- d) mniej tuczne cielęta i dobre ssaki . . . . . 190—200
- e) licho ssaki . . . . . 150—180

Owce:

- a) jagnięta tuczne i młodsze skopy tuczne . . . . . 160—150

Zakończony.

Gdy ustami przylgnę do Twych miłych rąk,
Jakbym kwiatu dotknął z nadwartenskich łąk,
Skąd ta miękkość skórki, jej subtelna woń?

Mydło „PRZEMYSŁAWKA” ma jedyna broń... (24693)

- b) starsze skopy tuczne, licho jagnięta tuczne i dobrze odzyw. młode owce . . . . . 000—140
- c) miernie odżywione skopy i owce . . . . . 000—120

Świnie:

- a) tuczne ponad 150 kg żywej wagi 256—264
- b) pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi . . . . . 248—252
- c) pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żywej wagi . . . . . 240—246
- d) pełnomięsiste od 80 do 100 kg. żywej wagi . . . . . 228—220
- e) mięsiste świnie ponad 80 kg. . . . . 200—210
- f) maciory i późne kastraty . . . . . 000—190

Bank Polski płacił dnia 11 września za:

dolary amerykańskie	8,84—8,85
funty szterlingów	43,05
franki szwajcarskie	171,13
franki francuskie	34,76
marki niemieckie	211,45
guldeny gdańskie	172,14
szylingi austriackie	125,05
liry włoskie	46,45
korony czeskie	26,29.

Wypadek samochodowy.

Mistrz rzeźnicki p. Franciszek Żółtowski, zam. przy ul. Toruńskiej 122, kierując własnym samochodem, najechał dnia 10 bm. w ulicy Promenada autem na przydrożne drzewo a następnie wjechał na parkan realności 7 a. Samochód uległ rozbiciu oraz zniszczonym został parkan. Dochodzenie prowadzi policja.

— Najechany przez wóz. Dnia 10 bm. w godzinach popołudniowych przy ulicy Mazurskiej, został najechany przez jakiś wóz Józef Berkowski, który odniósł obrażenia cieleśne przez uderzenie dyszlem. Opatrzony on został przez pogotowie ratunkowe.

— Na gorącym uczynku. Dnia 10 bm. wieczorem ujęto na gorącym uczynku kradzieży paczek z towarami 19-letniego Bronisława Nehringa i 18-letniego Stanisława Niedźwieckiego. Kradzieży usiłowali oni dokonać z wozu p. Gustawa Deglitza z Osowej Góry. Często zdarzyły się już takie wypadki kradzieży z wozów przejeżdżających rolników, dokonywanych przez ujętych opryszków. Zostali oni odstawieni do więzienia.

— Kradzież narzędzi ślusarskich. Na szkole p. Antoniego Pawskiego, zamiesz. przy ul. św. Florjana 16, skradł jakiś złodziej w zagadkowy sposób z mieszkania różne narzędzia ślusarskie.

Do gniazd sokolich Okr. V.

1) Zawody okręgowe odbędą się w sobotę dnia 14 b. m. po południu i w niedzielę dnia 15 przed południem.

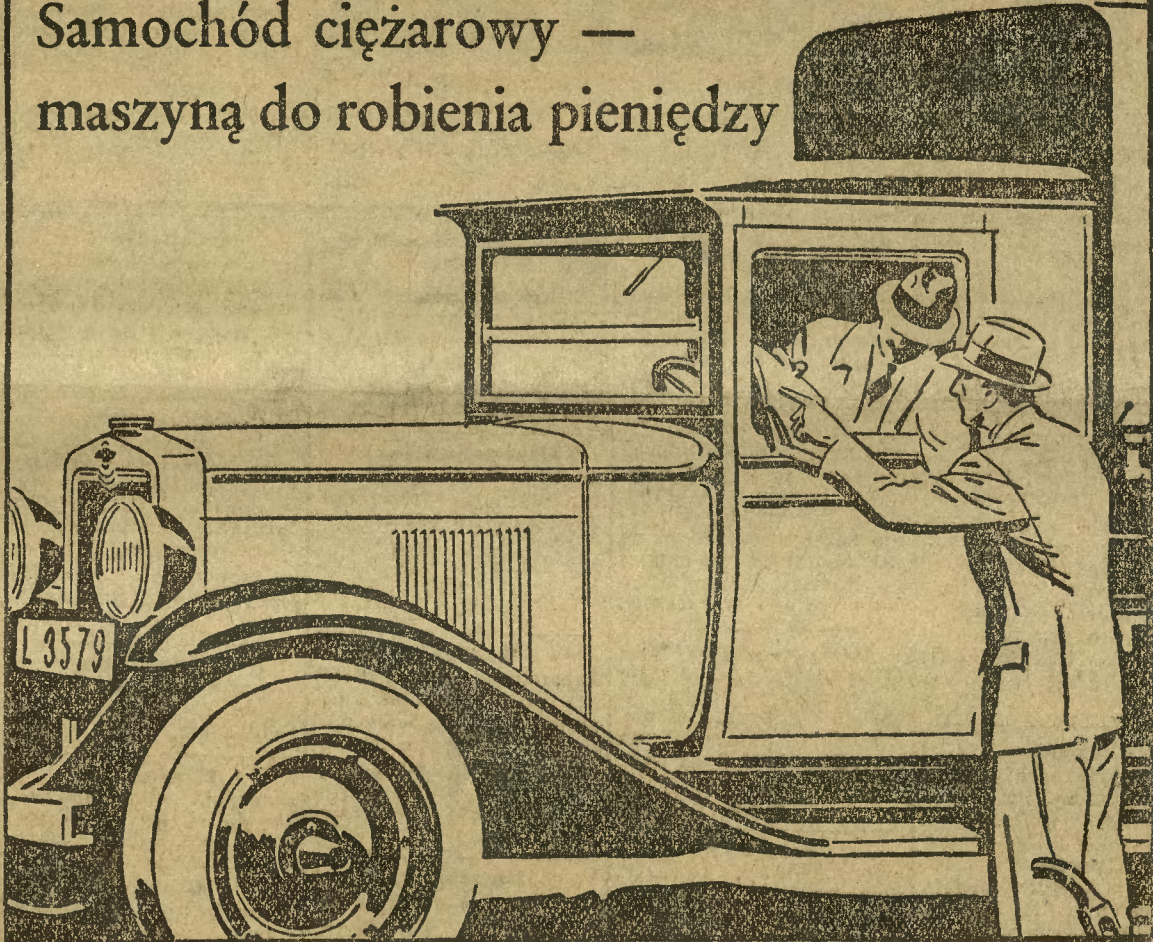
2) W niedzielę wieczorem o godz. 7-mej odbędzie się w Resursie Kupieckiej okręgowy wieczorek towarzyski połączony z kawką, podczas którego nastąpi uroczyste wręczenie nagród zdobytych w tegorocznych zawodach. Wstęp dla członków wynosi 2,— zł. Obowiązuje mundur sokoli wzgl. strój wieczorowy.

3) W niedzielę popoł. odbędą się w „Resursie Kupieckiej” „Sokoła Zeńskiego” tradycyjne dożynki. Apelujemy do każdej drużyny i do każdego druha gniazd bydgoskich do wzięcia udziału w wieczorku jak i również w dożynkach.

Mamy niezłomne przekonanie, że w tych uroczystościach nie zabraknie ani jednej sokolicy i żadnego sokoła. Zatem idźcie wszyscy, bo to święto sokoła, bo to święto Wasze. Niech zaroi się ogród i salka bracia sokoła.

Przewodnictwo V-go Okręgu:
(—) Malczewski, prezes.
(—) Urbański, w z. sekretarza.

Samochód ciężarowy — maszyną do robienia pieniędzy

Dochód każdego przedsiębiorstwa zależy w znacznym stopniu od sprawności i niskich kosztów transportu. Punktualna dostawa bez względu na odległość, szerszy rynek zbytu zjednywują i powiększają liczbę odbiorców, decydując o powodzeniu przedsiębiorstwa. Dlatego też samochód ciężarowy Chevrolet jest pierwszorzędnym czynnikiem w każdej racjonalnie prowadzonej instytucji handlowej, przemysłowej, lub też w gospodarstwie rolnem.

Nabycie ciężarówki Chevrolet ułatwiają dogodne warunki płatności według planu G. M. A. C. Wyrób General Motors.

Upoważnione zastępstwa na całym terytorjum Polski i w Wolnem Mieście Gdańsku.

Ceny:

Podwozie ciężarowe Chevrolet (opony 30x5) . . . zł. 8950.—

Podwozie półciężarowe Chevrolet . . . . . zł. 7150.—

Loko Fabryka Warszawa, łącznie z podatkiem obrotowym

Ciężarówka i półciężarówka CHEVROLET General Motors w Polsce, Warszawa

Autoryzowane przedstawicielstwo:

E. STADIE-AUTOMOBILE
ul. Gdańska 160 BYDGOSZCZ Telefon nr. 16-02

Kursy samochodowe

Z. Kochański

w Bydgoszczy

3 Maja 14a, tel. 1195

szkołą szoferów

zawodowych oraz amatorów

Patent. podw. kierownica

przystosowa naukę jazdy.

Prospekty wysyła się na życzenie.

Zapisy przyjmują się odświeżenie.

Examina w Woj. Pozn. lub Pomorskim zaliczenie od miejsca zamieszkania.

Dla osób codziennie zajętych specjalne kursy wieczorne od godz. 17 do 19-tej

21376

POSADY WOLNE

Agentów

sumiennych pilnych do sprzedaży maszyn do szycia za wysoką prowizją poszukuje 23514

E. Kromczyński

Poznań

Al. Marcinkowskiego 5

KAMASZNIK

kamaszniczek

do ręcznych robót w szwalni (Vorrichter) umiejące bukowac (buggen), przyjmie zaraz (24568)

Fabryka obuwia „Standart” Bydgoszcz, Wojewódzka 7

Agentów

sumiennych, pilnych do sprzedaży maszyn do szycia za wysoką prowizją poszukuje natychmiast

Leon Studziński

składy maszyn

Kościerzyna (Pomorze)

tel. 67. 23074

Kamaszniczek

umiejąca bukowac na maszynie (Maschinen-buggerin) przyjmie zaraz (24564)

Fabryka obuwia „Standart”

Bydgoszcz, Wojewódzka 7

Poszukuję pomocnika

zdolnego do składu wódczono-kolonjalnego. Zgł.

dn. 12. 9. w godzinach 4—6

po poł. Hotel pod Orłem, Miła.

24663

Restauracja przy Hotelu Lengning

Br. Kraske — Długa 56
Poleca znane ze swej jakości
obiady z 3 dań zł 1.50
z 4 dań zł 2.50

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Nadzwyczajne zebranie Związku Właścicieli Autodorozek odbędzie się w czwartek dnia 12 września br. o godzinie 8-mej wieczorem w lokalu „Harmónji” przy ul. Marcinkowskiego 1.

wy m. i. sprawa obwodek, kontroli samochodów, sprawa taryfy i sprawy związkowe. Udział wszystkich członków jest konieczny.

Z życia towarzystw.

„Sokół” I. Zebranie 12 bm. w sali Resurey Kupieckiej, przy ul. Jagiellońskiej o godz. 20. Bractwo Żywego Różańca Matek parafii św. Trójcy. Pogrzeb członkini naszej s. p. Franciszki Pawłowskiej z 22 róz, odbędzie się dnia 11 bm. o godzinie 4,30 z kaplicy nowego cmentarza. O liczny udział prosi zarząd. Koło śpiewu „Chopin”. Zebranie 11 bm. o godz. 19,30 w sali p. Kleinerta (4 słuza).

Bydgoskie Tow. Wioslarskie. W srode, 11 bm. o godz. 8 wiecz. odbędzie się na przystani B. T. W. zebranie sekcji pływackiej. Wobec bardzo ważnych spraw uprasza się o bezwzględne przybycie wszystkich członków. Druhowie, którzy staną do zawodów P. O. Z. A. w dn. 15 bm. proszeni są, by od dnia dzisiejszego uczęszczali stale do pływalni wojskowej, celem przeprowadzenia treningu. Trener zagraniczny do dyspozycji na miejscu.

Związek Młodzieży Pracującej „Jedność”, Miła I. Dnia 11 bm. o godz. 7 schadzka koleżeńska u p. Mellera przy Placu Piastowskim.

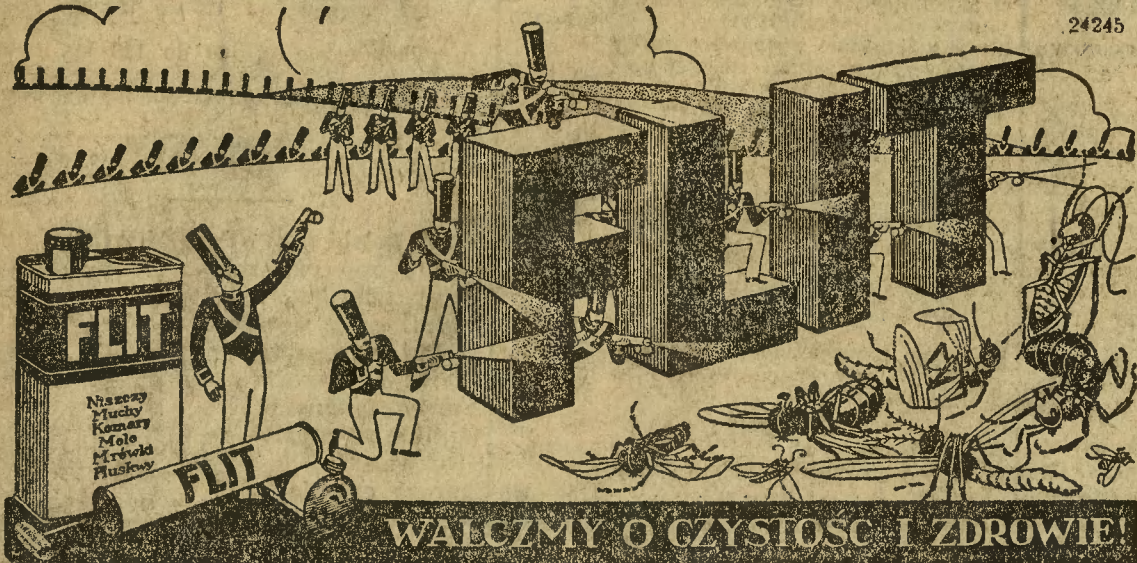
Zebranie Sodalicii Marjańskiej Panien odbędzie się w czwartek, 12 bm. o godz. 6,30 w Zakładzie św. Florjanz.

Bydgoski Okręg Młodych Polek. 13 bm. o godz. 19 w biurze parafii św. Trójcy zebranie zarządu okręgowego oraz zarządów wszystkich bydgoskich Stowarzyszeń Młodych Polek.

Tow. Uczniów Kupieckich. Zebranie plenarne w srode 11 bm. o 8-ej w sali p. Mellera Plac Piastowski. Ważne sprawy.

K. S. „Brda”. Zebranie zarządu w czwartek o godz. 8 u druha Grabowskiego, Siemiradzkiego 4. Trening piłki nożnej w czwartek o godz. 4-tej przy 6-tej słuze; komplet I. i II. drużyny pożądan. Zebranie miesięczne w sobotę, 14 bm. w kasynie kolejowem o godz. 8.

S. M. P. „Promyk”. Zebranie zarządów obu oddziałów i zastępowych oddz. starsz. 11 bm. o godz. 19.

WALCZYMY O CZYSTOSC I ZDROWIE!

Centryfugi „MILENA”

odznaczają się najdokładniejszym odtłuszczeniem, cichym i spokojnym biegiem

We wszelkich wielkościach od 35 do 330 ltr. wydajności na godzinę natychmiast do dostawy.

Dogodne warunki spłaty.

14798

B-cia Ramme, Bydgoszcz ulica św. Trójcy 14 b. Tel. 79.

Poszukuje się do wynajęcia (24426)

mieszkania

umeblowanego 3-4-ro pokojowego z kuchnią i łazienką, możliw. w centrum. Oferty sub „Polsak” do Dzien Bydgoskiego.

Mieszkanie

2 pokoje z kuchnią do wynajęcia przy ulicy Glinki. Zgł. Spychalski, Grodzka 18. 24698

Wypełniasz Twój obowiązek obywatelski? Jesteś już członkiem wspierającym T. C. L.?

Naszych Szan. Czytelników

prosimy uprzejmie, przy zamówieniach i zakupach jakoteż przy podawaniu ofert na ogłoszenia podane w naszym piśmie, powoływać się zawsze na „Dziennik Bydgoski”.

Samochód Mieszkanie

5-osobowy „Citroen”, używany lecz w dobrym stanie natychmiast korzystnie na sprzedaż. Adres wskaże Dziennik Bydgoski. (24548)

4 pokojowe w Chełmnie zamienię na 3 lub 4 pokojowe w Bydgoszczy. Łaskawe zgłoszenia pod „R. S. 19” do Biura Ogłoszeń „Par”, ulica Dworcowa 72. 24739

POLECENIA

Materace

na stalowych sprężynach, wkładki poduszkowe z dobrego materiału, solidnego wykonania, tylko w tapicerni Jagiellońska nr. 4. 24718

Kanapy

tanio. Jagiellońska 4. 24719

Otomany

okazyjnie. Jagiellońska 4. 24720

Leżanki

tanio. Jagiellońska 4. Tapicernia. (24721)

Krawcowa

szyje po domach reperuje i przerabiam futra. Gdańska 83. 13237

SPRZEDAŻE

Sprzedam

natychmiast z powodu wyjazdu majątek 286 mg. wtem 120 morg łaki, zabudowania maszynowe, 2 km. od kolei, od Torunia 7 km. Na tym majątku zamieszkuje już 22 lata. Anastazja Leuthów, Nieszawka, poczta Podgórz, pow. Toruń. (24708)

Gospodarstwo

100 morg pszenno-buracz. ziemi, żywy i martwy inwentarz nadkompl., zabud. maszynowe, cena 48 tys. zł poleca „Stella”. Dworcowa 64. (13246)

Dom

III piętr., nowoczesny z składami w centrum, cena 130 tys. zł. — Dom II piętr. w centrum, cena 60 tys. zł. — Dom II piętr. z ogrodem, cena 30 tys. zł. poleca „Stella” Dworcowa 64. (13245)

Dom

skład kolonjalny, mieszkanie wolne 20.000 wpłaty 15.000 sprzedawca Nowakowski, Dworcowa 69, tel. 850. 13250

Zamiana

młyn, kopalnia złota, przemiał 500 ctr. na dobę, własna bocznica, bogata okolica miasto powiatowe, bez konkurencji do tego dwie kamienice, zamiana na maj. ziemski, dopłacę 250 tys. zł gotówką. Of. do Dz. Bydg. pod „St. K. 100” (24748)

Piekarnia z urządzeniem składu kolonjalnego mieszkaniem, w powiatowym wycieczkowym mieście, za 3000 zaraz na sprzedaż. Of. pod „Korzystnie” do filii Dz. Bydg. 13236

Dom

I ptr. z ogrodem, 4 pokoje wolne za 19000 sprzedam. Filarecka 3. (13254)

Sprzedam

skład kolonjalny z towarami lub bez położony w ruchliwej ulicy, 2 pokoje z kuchnią. Zgłoszenia do agencji Dzien Bydg. w Nakle. 24715

Dwa

domki, dwie morgi ogrodu w Bydgoszczy na sprzedaż. Wiad. w Dz. Bydg. (24703)

Zamiana

młyn w mieście, bogata okolica przemiał 300 ctr. na dobę, piękna wila, na kamienicę w Bydgoszczy, Toruniu, Grudziądzu. Dopłacę 100000 gotówką. Oferty do Dz. Bydg. pod „St. K.” (24747)

Korzystnie

sprzedam dwa domy w Toruniu wolne 4 pokoje i skład. Zgł. do właściciela Podgórna 32. (24707)

Z powodu

wyjazdu tanio sprzedam wózek dziecięcy, płaszcz damski (średnia figura) i walizkę skórzaną. Nadolny Nakielska 21/22. (24709)

Łóżko

z materacem na sprzedaż. Kordeckiego 1, III ptr. prawo. 24697

Rower

męski w dobrym stanie tanio sprzedawca Pomorska 60 w podwórzu. (13251)

Okazyjnie

sprzedam wózek dziecięcy w dobrym stanie. Toruńska 18, powórze, Jurkiewicz. 24743

Chłodnica

do samochodu ciężarowego 5 tonowego, prawie nowa marki Büsing bardzo tanio na sprzedaż. Ogł. do „Stella” Hetmańska 8, Wojtal. (13243)

Futro

męskie dla mniejszej figury zaraz tanio na sprzedaż. Zgł. Dirks, św. Trójcy 22a, I ptr. pr. 13238

Buick 16/70 K. M. typ marki „Six”, otwarty, 6 opon, sześciopokojowy w najlepszym stanie. Na żądanie długoterminowe spłaty. Adres wskaże Dz. Bydg. (24735)

Radjo-aparat

wykonanie luksusowe najnowszy typ, 4 lampkowy, dobry odbiór wszystkich stacji Europy, bardzo tanio zaraz na sprzedaż za 300 zł, także głośnik i akumulator. Kilian, Marcinkowskiego 11. (24736)

N. A. G. „Sport”

czteropokojowy, nowo lakierowany, 6 opon, w bardzo dobrym stanie, sprzedaje tanio ewtl. na raty. Kirchoff, Bydgoszcz Aleje Mickiewicza 12. 24734

Fiat 501

czteropokojowy, otwarty, nowo lakierowany, 6 opon, w najlepszym stanie tanio na sprzedaż. Na żądanie długi kredyt. Adres wskaże Dz. Bydg. (24733)

KUPNA

Kupie

używaną maszynę pończosniczą. Rekowski, Chełmża, Chełmińska 11. 24713

Kupie

męski pokój, fotele skórzane, biurka, szafy biurowe i t. d. dobrze utrzymane. Zgł. pod „Większe biuro” do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. 13257

Kłosk

celem dzierżawy poszukuje. Of. pod „A. S.” do Dz. Bydg. (24724)

Kupie

konia (pony) z kompletnym uprzęciem i mały rolwóz na ca. 10 ctr. Zgł. do K. Świerkowski, ulica Dworcowa 57 a. (24737)

LEKCJE

Lekcje

gry na fortepianie dla początkujących ch. Błonia 20, III prawo. 24710

Pisanie

na maszynach wyuczam szybko i biegle Artura Grotgera 3. I piętro. 24728

POSADY WOLNE

Pierwszorzędny

kucharz lub kuchmistrzini poszukuje z araz „Hotel Francuski” Gniezno, Chrobrego 32. 24704

Ekspedjent(ka)

do składu kol. delik. potrzebny(na) zaraz. Zgł. z odpisami świadectwi i podaniem wynagrodzenia do filii Dz. Bydg. Dworcowa nr. 2, pod „Delikatesy”. 13260

Orkiestrę

kabaretową dobrą, kwartet lub trio przyjmę od 1 października. Saksefon niezbędny, pożądana harmonika. Umowa natychmiast Restauracja Hotelu „Pod Orłem” Toruń, właściciel Zackiewicz. 24714

Potrzebny

krawiec i krawcowa na konfekcję. Kordeckiego 15. 24726

Samodzielny

cukiernik zaraz potrzebny. W. Biłogórski, Grunwaldzka 146. (24682)

Poszukuje

2 stolarzy. Raclawicka 6. 24692

Chłopak

potrzebny. Jagiellońska 4, tapicernia. 24702

Uczeń

biurowy może się zgłosić z praktyką w biurze adwokackim pierwszeństwo. Zgł. do biura adwokatów Michnika i Błocha w/m., Mostowa 9. 24696

Potrzebna

dziewczyna do wszystkich prac domowych z dobrimi świadectwami od 15. IX. Zacisze 1, III ptr. prawo. 13255

10 plecówników

przyjmie zaraz Firma „Kałłopiec”. Toruńska nr. 22, Inowrocław. 24727

Sprzątaczką

może się zgłosić. Kapełuszki damskie, Dworcowa 4. 13235

Potrzebny

uczniwy chłopiec do posylek i uczenia do składu. R. Wiśniewski, Fredry nr. 1, hurtownia wełny. 24741

Gospodyni samotna w średnim wieku znająca kuchnię warszawską lub małopolską potrzebna zaraz do trzech osób. W/m. Poznańska 18, kantor. 24690

Dziewczyna

do jednego dziecka na wieś potrzebna. Zgłosz. Cieszkowskiego 15, I ptr. prawo. (13242)

Poszukuje

dziewczyny do szyća bielizny męskiej. Sienkiewicza 6. (13258)

Dziewczyna

potrzebna do mycia naczyń. Kawiarnia Zacisze, Sniadeckich 2. (24717)

Panienka

potrzebna do obsługiwan. Kawiarnia Zacisze, Sniadeckich 2. (24716)

Uczniwy

chłopak do posylek potrzebny. Wincenty Ramisch, Gdańska 5. 24723

Uczeń

kelnerski (który się już kilka miesięcy uczył) może się zgłosić. Hotel Lengning.

Potrzebna

slużająca. Złotnicki, Długa nr. 33. 24699

POSADY POSZUKUJĄ

1000 zł

kaucji dam, szukam posady jako kierownik filii. Of. pod „A. D.” do Dzien. Bydg. (24725)

Młodszy

ekspedjent z brzozy bławatnej i konfekcji poszukuje posadę od 1 listopada, miejscowość obojętna. Łask. of. proszę do filii Dz. Bydg. Grudziądz, pod „Młodszy ekspedjent”. (24705)

Kucharka

z warszawską kuchnią przyjmie zaraz posadę. Of. do Dz. B. pod „Kucharka”. 24744

Inteligentna

osoba poszukuje posług lub prania. Of. do filii Dz. Bydg. pod „Pracowita”. 13255

Fryzjerka

z praktyką przyjmie posadę. Of. pod „M. K.” do Dz. Bydg. 24701

Osoba w średnim wieku intelig. i z dobrej rodziny znająca się na gospodarstwie poszukuje posady w mieście lub na wsi jako zarządczyni, do samotnego pana. Zgłosz. pod „Z. B.” do filii Dz. Bydg. (24689)

Młodszy

czeladnik piekarski dzieln. w swym zawodzie może się zgł. do d. 15. IX. 29. A. Barknowitz, Unisław, pow. Chełmno. (24742)

Gospodyni

zarządczyni lat 34, samodzielna z wykwalifikowanym gotowaniem poszukuje posady od 1. X. na wieś lub do miasta. Zgł. upraszam do filii Dz. Bydg. Toruń, pod „Gospodyni”. 24711

DZIERŻAWY

Garaz

do wydzierżawienia. Grunwaldzka 17. 24674

MIESZKANIA

Biuro

Przyszłość ma do oddania kilka mieszkań korzystnie. Sienkiewicza 61. 13240

Zamienie

5 dużych, służbowy, średniocie na 4 pokoje. Of. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Strona obywatela”. (13244)

POKOJE

Poszukuje

pokoju, lepszego, niekrepującego, utrzymanie. Oferty do Dzien. Bydg. pod „H. G.” (13233)

Stancja

w centrum miasta dla 2 chłopców lub dziewcząt. Odżywienie dobre, opieka troskliwa. Zgłoszenia pod „K. H. 15” do Dzien. Bydg. 24745

Próżny

pokój na I piętrze zaraz do oddania, światło elektr. Oferty do filii Dziennika Bydg. Dworcowa 2, pod „Inteligentna osoba”. 13256

Pokój

dla pani lub uczennicy do wynajęcia Sienkiewicza 51 I p. prawo. (13241)

Pokój umeblowany do wynajęcia. Grunwaldzka 133. 24654

Dobrze

umeblowany pokój, z osobnym wejściem dla 2 panów do wynajęcia. Wegner, Okole, Grunwaldzka 20, parter (dom ogrod.), przy placu Petersona. (24627)

Pokój

dla pana. 20 Stycznia 30, II ptr. prawo. 13215

Do wspólnego pokoju przyjmę panią. Chwytowo 15, II ptr. I. 24700

Pokój

wynajmę. Długa 6, p. I. 24685

Pokój

umebl. wynajmę. Aleje Mickiewicza 15, parter. 13252

Pokój

Hetmańska 13, II ptr. 13249

Pokój

umebl. z urządzeniem kuchni do wynajęcia. Nowicki, Sowińskiego 3, I piętro. 13259

Pokój

umeblowany z urządzeniem kuchni do wynajęcia od 15 lub 1. 10. Dąbrowskiego nr. 5, II piętro pr. 24729

Elegancko

umeblowany pokój z telefonem etc. do wynajęcia. Dworcowa 30, II l. 13248

ROŻNE

Obiady

z trzech dań 1.10 zł poleca „Pomorzanka”, Pomorska nr. 47. 13247

Ostrzegam

przed wynajęciem mieszkania w domu moim przy ulicy Kaszubskiej nr. 1 od p. Olejniczaka bez mego zezwolenia. Gospodarz. 24683

MATRYMONJALNE

Biuro

matężstw „Przyszłość” czynne. Sienkiewicza 61. 13239

Hipoteki

reguluje z dobrym skutkiem w kraju i zagranicą
St. Banaszak, obrońca prywatny, Bydgoszcz, ul. Cieszkowskiego 2. Telefon 1304. Długoletnia praktyka. (20390)

POLECENIA

Rewizor
 z długoletnią wszechstronną praktyką przyjmuje doprowadzanie do porządku ksiąg, zaprowadzanie księgowości, ustanawianie bilansów zamknięcia, wydawanie czerceń oraz wszelkie prace w zakresie buchalterji wchodzącej. Of. do Dz. Bydg. pod „Rewizor”. (24287)

Meble!

Przy dogodnych warunkach polecam: kompl. pokoje meskie, kluby, jadalnie, sypialnie, kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy, fotele, biurka, lustra i inne przedmioty.
Piechowiak, ul. Długa 8, Tel. 1651.

Obuwie i wszelkie inne art. przyjmie do reparaacji. Hurtowa i detal, sprzedaż gumy indyjskiej, telefon 1934, Bydgoszcz, Długa 45, E. Guhl i Ska. 17137

Stanisława, Pracownia damskiej garderoby przyjmuje wszelkie prace podług najnowszych zurnali po przystępnych cenach. Śniadeczek 24. (21949)

Akuratne strzyżenie, manicure, ondulacje, farbowanie wykonuje zakład fryzjerski dla pań i panów, St. Gniatycz, Gdańska 154. (21695)

Nie przepłacajcie! Futro wobec ciężkiej zimy nie może być luksusem. Prace krawiecko-kubnierskie wykonuje wszechstronny fachowiec Stanisław Rudak, Dworcowa 64. 24054

Nowożytny kupicie meble wszelkiego rodzaju oraz leżanki, kanapy i klubowe garnitury tylko u Andrzeja Nowaka, Wełniany Rynek nr. 5/6. (3857)

Rowerzy-części maszyny do szycia sprzedaje najtaniej, reparaacje wykonuje jak najprędzej. „Rower” Gdańska 41. 13062

Futra wszelkie, przerabiam, odnawiam, reperuję mednie i tania. Kuśnierz, Pomorska 32a, II ptr. 23518

Garbarnia w Pakości poleca skóry gotowe baranie na futerka w wielkim wyborze, gotowe kozuski, kalesony, koce, worki do nóg. Przyjmuje bię owoce skóry do garbowania. Polecam skóry białkowe i surowcowe. W. Sikorski. (13151)

Bacznosci! Meble w wielkim wyborze jak lustra kanapy, leżanki, stoły do kart, rowery i t. d. Skład, Chrobrego nr. 12, Homma. 13196

Portrety wykonuje kolorami, sztuka 25 zł. Św. Trójcy 27, I ptr. 24642

Najtaniej części rowerów, maszyny do szycia, gramofony, brzołty, nożyczki, Szlifiernia, Poznańska 6. (24644)

Meble

kompletne, sypialnie, jadalnie, kuchnie oraz pojedyncze, szafy, łóżka, krzesła, leżanki, kanapy, klubowe garnitury najtaniej i na raty tylko u Andrzeja Nowaka, Wełniany Rynek 5-6, telefon nr. 2143. (3881)

SPRZEDAŻE

206 mg. majątek w dużej wsi przy szosie, pszena ziemia, dom 6 pok., budynki masywne, 115 tys., wplaty 40-50 tys. zł jak również wiele innych poleca biuro „Pogoń”, Dworcowa 80.

Majątek 362 morgi, wtem 45 mórg łąk, 3 klm. od stacji osobowej, 5 klm. od miasta Pakości, stacja dla buraków i ziemniaków na miejscu, z kompletnym żywym i martwym inwentarzem oraz z pełnym zniewem jest zaraz na 15 lat do wydzierżawienia. Zgl. przyjmuje: W. Draheim, Brównia, pocz. Pakość, 24514

Sprzedam moją dobrą zaprowadzoną fabrykę wód mineralnych w większym mieście powiatowym, z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Sprzedam”. (24662)

Gospodarstwo 98 mórg ziemi pszennej i żytniej, w tem 9 mórg łąki i 10 mórg lasu, budynki, żywy i martwy inwentarz ze żniwami zaraz na sprzedaż, cena podług umowy. Franciszek Majewski, Nowy mostek poczta Maksymilianowo, pow. bydgoski. (13158)

Restauracja z pełną koncesją i całkowitem urzędowaniem w centrum miasta Torunia z powodu choroby tania sprzedam. Oferty do filii Dzien. Bydg. Toruń pod „Restauracja”. (24603)

Willia 8 pokoi, w Bydgoszczy, obok lasu sosnowego, do tego 23 hektary roli i łąk, zabudowania gospodarskie, inwentarze. Cena 12 500 dol., wplaty 8 000. Zgłoszenia pod „Właścicielka” do Dz. Bydg. (24623)

Sprzedam skład kapeluszy w centrum miasta. Adres wskaże Dz. Bydg. 24661

Dom II-piętrowy, wplata 16 000 zł poleca „Ziemianin”, Dworcowa 69, parter. 13227

Domek 3 morgi cena 9 000 zł poleca „Ziemianin”, Dworcowa 69, parter. 13223

Samochód kryty, w dobrym stanie, nadaje się dla przedstawiciela-wojacza etc., pod gwarancją na sprzedaż. Of. pod „Tania i korzystnie” do filii Dz. Bydg. (13164)

Samochód marki Chevrolet, kryty półciężarowy, niosący do 15 centnarów, jazdy 8 000 kilometr., zaraz na sprzedaż. Ign. Giersch, Chojnice, Pl. Jerzego 7. 13136

Używane samochody: Studebaker limuzyna, Overland-Whipet limuzyna, taksówka z zegarem i koncesją, Benz limuzyna, Adler otwarty, Berliet limuzyna, Ford lekko-ciężarowy, Adler ciężarowy, Kadyllak luksus, korzystnie na sprzedaż. „Stoj”. Garaże, Śniadeckich 46 - P. Konieczny. (13208)

Futro z łapek karakulowych zaraz na sprzedaż. Chrobrego 13, II brama III p. Jaroszyńska. 13223

Rower męski na sprzedaż. Poznańska 21. 24677

Schillerera żyto pomorskie L. odsiewu 35%, ponad najwyższe not. giełdy poznańskiej sprzedaje Schauer, Wymysłowo p. Koronowo. (24629)

Taksometr używany na sprzedaż. Grunwaldzka 17. (24659)

4 kafilowe piece sprzedam. Szpitalna 3, właściciel. (24626)

Piekarnia w Bydgoszczy w dobrej części miasta, z składem kolonialnym na sprzedaż. Zgl. do Dzien. Bydg. pod „Spieszne”. (24346)

Auto marki „Sam” dwuosobowe tania sprzedam albo zamienie na motocykl. S. Ziemer, Sołec Kujawski. (13209)

Fortepjan w bardzo dobrym stanie marki „Seidler” sprzedam za 900 złotych. Koerdt, Król. Jadwigi 4 b. (13214)

Radjo 3 lamp. tania na sprzedaż. Sarna oswojona, rogacz tania na sprzedaż. Bydgoszcz, Rupińca, Karpacka 22. (13172)

Wózek dla dziecka sprzeda Kor-tas, Dąbrowskiego 12. 24670

Prosięta 6 tygod. dobrego gatunku ma do oddania Restauracja Dworcowa, Fordon. 13206

Beczki dębowe do kapuszy od 20 do 100 ltr. sprzedam. Zakrzewski, Jezuitka 5. 24634

KUPNA

Kupię dom przy wplacie 15 do 20 000 zł z wolnym mieszkaniem. Oferty pod „Dom” Dziennik Bydgoski, Dworcowa 2. (13181)

Kupię dom ze składem, najchętniej w większej wiosce kościelnej. Oferty pod „Wioska” Dziennik Bydgoski, Dworcowa 2. (13182)

Dynamo Poszukuję używane dynamo ale tylko w dobrym stanie możliwie z przynależnościami 110-220 volt er 10-20 Ats. celem kupna. Zgłosz. przyjmuje Sz. Zawadzki, młyn parowy, Mroczo, pow. Lubawa. (24518)

Żelazo stare, żelazo użytkowe, metale kupuje stale po cenach dziennych handel żelaza Schellong, Św. Trójcy 22, tel. 1250. (22309)

Rzepak rzepik, gorczyce i mak-stale kupuje olejarnia w Toruniu, ul. Grudziądzka nr. 13-15, tel. 107. 24233

Poszukuję wóz reżenicki do mięsa w dobrym stanie. S. Gniwkowski Grunwaldzka 125. 24668

Poszukuję motor ropowy, 4 kon. w dobrym stanie. Oferty do Dz. Bydg. pod „Motor”. (24667)

Skrzynie od margaryni i smalcu lub inne w podobnych wielkościach, kupuje Józef Adam Słowackiego 1. (13231)

Młodego psa mniejszą rasę kupię. Zgłosz. do Dzien. Bydg. pod „Młody”. 24678

LEKCJE

Kurs (24125) handlowy na Prakty. Kursach Handlowych w/m. (ul. Chrobrego 7) rozpoczął się 3 b. m. Zapisy przyjmuje nadal Dyrekcja.

Lekcji gry na fortepianie udzielam na warunkach korzystnych. Nakielska 19, II p. prawo. Zgłaszać się od 11-12 i 3-4 popoł. 921

Gdzie! (13212) mogę ćwiczyć w pobliżu na fortepianie? Zgłosz. do biura, Dworcowa 77.

Poznańskie Kursy Budowlane, Kraszewskiego 17, III prawo, Poznań. (24506)

Udzielam początków na skrypcach. Oferty pod „W. K.” do Dz. Bydg. (24668)

Zgłaszajcie się na kursa naturalne i dokształcające w Bydgoszczy, szkoła ul. Świętojańska. 25278

Rutynowana nauczycielka poszukuje lekcji do dzieci początkujących. Henryka Dietzall, do 3 popołudniu. (24633)

Poszukuję nauczyciela gry na skrypcach dla początkujących chłopca. Zgłoszenia z podaniem ceny pod „Z. Z.” do filii Dz. Bydg. (13215)

POSADY WOLNE

Cheesz otrzymać posadę? Mniszż ukochany kursy fachowo-korespondencyjne profesora Sekulowicza, Warszawa, Żórawia 42e. Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynie, łowaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego, pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectw. Żądajcie prospektów. 23901

Posadę dam, kto pożyczyci 3 000 zł. Dobry procent i dostateczna gwarancja zapewniona. Of. do filii Dz. Bydg. Toruń pod „Posada”. (24604)

Maszynista dzielny fachowiec potrzebny zaraz. Młyn Parowy Płutowo, pow. Chełmno. (24658)

Pomocnik fryzjerski damsko-męski potrzebny zaraz lub później. H. Keck, Chełmża, Toruńska 11/12. 24607

Poszukuję mistrza piekarskiego albo starszego czeladnika który się może wykazać świadectw. 14 letniej praktyki na stałą pracę. Fr. Polczyński, Łobżenica, pow. Wyrzysk. 13218

Fotograficznego pomocnika na prowincję poszukuję zaraz lub od 1. X. br. Zgłosz. do filii Dzien. Bydg. pod „Nr. 53”. 13220

Potrzebna zaraz dzielna ekspedjentka rzeźnicza z branży rzeźniczej. Józef Bykowski, Inowrocław, Kościelna 2. 24664

Ekspedjentka z dłuższą praktyką z branży kolonj.-delikatesów poszukuję posady najchętniej na prowincji. Of. do Dz. Bydg. pod „B. P.” 24673

Ekspedjentka starsza, dzielna i ekspedjent młodszy, dzielny potrzebni od 1. X. b. r. Of. z podaniem pretensji i fotografią skierować do St. Zurałski, Wąbrzeźno, skład białawotów i konfekcji. 24519

Marszantka może się zgłosić na stałą posadę. Gdańska 141. 13222

Modelki do ondulacji potrzebne od 4-6. Gamma 7, I ptr. lewo. 13226

Pianista lub pianistka potrzebna zaraz. Dąbrowski, hotel i kawiarnia, Koronowo. 24553

Starsza służąca z samodzielnie gotowaniem i dobrymi świadectwami może się zgłosić od 15. IX. lub 1. X. Ulica Zduny 6a, parter. (13234)

Kucharki-służącej zdolnej, znającej kuchnię warszawską, do lepszego domu poszukuje się. Pensja bardzo dobra. Zgłoszenia: Siemiradzkiego 4 ptr. lewo. 24630

Bufetowa kucharka i służąca od 15 lub 1. 10. 29 potrzebne. Dąbrowski, hotel i kawiarnia, Koronowo. (24552)

Służąca sumienna i gorliwa z do-brem gotowaniem, lubiąca czystość, potrzebna od 15. IX. br. Malak, Promenada 3. 24613

Służąca sumienna do wszelkiej pracy domowej, z dobrimi świadectwami potrzebna od 15. bm. Jagiellońska 12, II l. 13211

Potrzebna służąca do wszystkiego. Gdańska 71, I ptr. lewo. 13216

Dziewczę do prac domowych może się zgłosić. Sienkiewicza 5, parter lewo. (24629)

Dobra dziewczyna do kuchni może się zgłosić. Weyna, Długa 2. 24675

Dziewczyna na przedpołudnie, ze świadectwami i kucharką na wieś potrzebne zaraz. Gamma 7, II piętro lewo. 13232

Potrzebna dziewczyna kochająca dzieci. Jackowskiego nr. 33. 13229

2 chłopców silnych, 17-18 lat do zwykłej pracy poszukuje Fabryka Skrzyń, Alfred Wisniewski, Bydgoszcz, Nakielska nr. 22. (24640)

Służąca potrzebna do wszelkiej pracy domowej. Okole, Kraszewskiego 3. 13225

Uczeń może się zgłosić. Rzeźnikowski, mistrz piekarski, Toruń, Podgórna 6. (23974)

Ucznia handlowego poszukuje się zaraz. Oferty do filii Dzien. Bydg. pod „U. H.”. (13149)

2 uczni do składu żelaza i narzędzi może się zgłosić w firmie Paprzycki, Zbożoway Rynek 3. 23135

POSADY POSZUKUJĄ

Buchalter-bilanista z długoletnią wszechstronną praktyką, władający w słowie i piśmie językami polskim, niemieckim, francuskim i rosyjskim poszukuje stałej posady w poważnej firmie przemysłowej, handlowej lub bankowej. Of. do Dz. Bydg. pod „Rutynowany”. 24286

Osoba z ukończonym rocznym kursem naucz. i 6-letnią praktyką w szkole pow., władająca językiem polskim i niem. w słowie i piśmie poszukuje posady do dzieci i pomocy pani domu lub jako korespondentka. Zgl. pod „888” do Dz. Bydg. 24517

Kuchmistrz cukiernik z kilkunastoletnią praktyką w większych przedsiębiorstwach i zakładach poszukuje posady zaraz lub później, przyjmie również kuchnię na rachunek. Łask zgł do Dzien. Bydg. pod „Kuchmistrz”. (24636)

Czeladnik młynarski, obeznany przy motorze gazowym, może okazać się dobrymi świadectwami, poszukuje posady. Czesław Banachowski, Dobra Nadzieja, pow. Pleszew, wojew. Poznańskie. 24649

Ogrodnik lat 25, obeznany dokładnie w swym zawodzie jak też w zakładaniu ogrodów skalnych i kulturze kóz, operujący się na dobrych świadectwach, z 5-letnią praktyką, poszukuje posady jako żonaty lub kawaler od 1. X. 1929. Dominik Ry-macki, Barłożno, powiat Starogard. (24651)

Poszukuje posady jako samodzielna służąca — kucharka do wszelkiej pracy domowej od 15. bm. Łask. of. pod „Kucharka” do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. 13219

Opony

przybory samochodowe
 Tatarski, i Ska, Bydgoszcz, ul. Gdańska nr. 152.

Były hotelista fachowiec z kilkulatnią praktyką w sztuce kulinarnej i gastronomii, przyjmie posadę z większym przedsiębiorstwem jako kierownik lub obejmie bufet na rachunek. Łask. zgł. do Dz. Bydg. pod „Hotelista”. 24655

Posadę biurową lub t. p. przyjmę za kaucję, zaraz. Zgl. do filii Dz. Bydg. pod „1000” 13221

Młodsza dziewczyna poszukuje posady ewt. do dzieci. Łask. zgłosz. pod „Purządna” do Dz. Bydg. (24648)

DZIERŻAWY

Skład wydzierżawię dla fryzjera lub na inną pracownię. Wiad. w Dzien. Bydg. 24616

Na 100 morgowe gospodarstwo poszukuje się dzierżawcę na 10 lat, gotówki potrzeba 8-10 tys. zł, dla odkupu wszelkiego inwentarza i kaucji za zbiór. Dzierżawa bardzo korzystna 50 000 zł rocznie. Gdzie wskaże Dz. Bydgoski. (24515)

850 mg. majątek, dzierżawa 12 lat 1/2, centnara z morgi 120 000, wpl. 100 000 Poznańskie. 230 mg. przepiękny majątek, dzierżawa na 3 lat 30 000. Zgl. spieszne biuro „Pogoń”, Dworcowa 80.

Piekarnia czynna z zapędem elektr. w mieście powiat, dobre położenie, zaraz do wydzierżawienia (odp. kaucja 3-4 000 zł ewtl. sprzedaż). Zgłoszenia pod „Wydzierżawię” do Dziennika Bydgoskiego. (24652)

Piekarni w celu dzierżawy poszukuję, najchętniej od właściciela. Zgl. Borowski, Malborska 6. (24672)

MIESZKANIA

Największy wybór mieszkań. Biuro Mieszaniowa „Norma”, Gdańska 24. (13124)

2 pokoje z kuchnią oraz szpich do wynajęcia. Szpitalna 8. 24625

Mieszkanie (24638) 2-3 pokojowe poszukuje urzędnik. Remont, czynsz placę podług umowy. — Łaskawe zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „T. M.”

Szukam mieszkania 2-3 pokoi wprost od właściciela. Of. do Dz. Bydg. pod „H. Sz.” 24641

POKOJE

Pokój umebł. do wynajęcia, moźna z utrzymaniem. Wi-leńska 8, II ptr. prawo. 13210

Pokój umebł. z utrzymaniem dla pana do wynajęcia zaraz. Wiad. Hotel Metropol, Dworcowa 33. (24631)

Pokój umebł. zaraz do wynajęcia. Okole, Kanałowa 2. 13224

Dwa dobrze umebł. pokoje dla dwóch lejszych panów do wynajęcia. Lubelska 33, II p. l. (24665)

Umeblowany pokój do wynajęcia. Różana 22. (24634)

Pokój umebł. pana wynajmę. Poznańska 15, II ptr. 24567

Pokój na biuro, z umeblowaniem i telefonem, do wydzierżawienia. Adres wskaże Dziennik Bydgoski. (24653)

Pokój umebł. dla pana do wynajęcia. Ad. Czartoryskiego 6, II prawo. (24630)

Umeblowany pokój z osobnym wejściem i pełną pensją dla jednego lub dwóch panów od 15 z własną pościelą do wynajęcia. Dworcowa 32. Restauracja. (19045)

Pokój umebł. do wynajęcia, ul. Jackowskiego 15-16, I ptr. lewo. 24678

RÓŻNE

Tanie (24430) smaczne obiady (à 1,20 zł), kolacje (à 1 zł) poleca restauracja T. Kocurki, (Patzer), Św. Trójcy 8-9.

15-18 000 zł poszukuje na pierwszą hipotekę realność wartości 75 000 zł. Procenta podług umowy. Zgłoszenia pod „A. K.” do filii Dziennika Bydgoskiego. (13207)

Unieważniam zagubiony wykaz z kontroli wojskowej w Brodnicy, wystawiony dla Leona Preisa z Berkenka, pow. Brodnickiego, Leon Preis. (24597)

Wspólnika poszukuje się z większym kapitałem do przeprowadzenia procesu spadkowego wartości 60 milionów. Zgl. pod „Spadek” do filii Dz. Bydg. Grudziądz. (24490)

Fachowiec poszukuje się kieszonki samotnej do składu konfitur i cukierni z gotówką 1 500 — 2 000 zł od 1. 10. Redlak, Wąbrzeźno, Grudziądzka. (24660)

Wypożyczam samochód ciężarowy do przewożenia wszelkich towarów Kujawska 27, telefon 514. (24463)

Zgubiona książkę wojskową na nazwisko Jan Gawrys unieważniam. 24507

Za długi syna mego Andrzeja nie odpowiadam. Józef Borowski, Osada 12. (24521)

3000 zł pożyczki poszukuje się za wysokim oprocentowaniem. Zgl. do Dz. Bydg. pod „Piline”. (24647)

Zagubione 2 świadectwa czeladnicze na nazwisko Jan Banekowski unieważniam. 24637

Unieważniam książeczkę wojskową i wszelkie dokumenty na nazwisko Aleksy Łapa. (24645)

Ostrzegam przed kupnem mieszkania bez mojej wiedzy od p. Maks. Dziłkowskiego ulica Sieroca 22 w Bydgoszczy. Administrator. (24619)

MATRYMONIALNE

Cheesz się ożenić lub wyjść za-mąż szybko i dobrze — zgłosz się do największego biura matrymonialnego „Postęp”, Warszawa, Poznańska 22. Na każde listowne zgłoszenie wysyłamy dyskretnie kilkadziesiąt ofert. (23910)

W dniu 6-go bm. zmarł nasz członek
s. p.
Leonard Lackner
em. kierownik szkoły powszechnej im. Estkowskiego

W Zmarłym straciliśmy wiernego i gorliwego współpracownika.
Cześć Jego pamięci!

Stow. Chrześc.-Narodow. Naucz. Szkół Powsz.
Koło Powiatowe m. Bydgoszczy.
(24669)

Powrócikem
okulista 13217
Dr. Bühler
Gdańska 151.

Reperuje
spuszczone oczka u pończoch, ul. Henryka Dietzla 4. 22542

Najtańsze płaszcze damskie
w firmie
B. Cyrus, Bydgoszcz, Gdańska 155
24730

Wielebnemu Księdzu Proboszczowi Skoniecznemu, Wielebnemu Duchowieństwu parafii Św. Wincentego à Paulo, Ks. Dziekanowi Jaworskiemu, Prezesowi Rady Miejskiej, Stowarzyszeniu Nauczycieli, Kolegium Nauczycielskiemu Szkoły Powszechnej na Bielawkach, Dyrekcji i urzędnikom Banku Bydgoskiego, Towarzystwom Robotników Katol., Matek Chrześcijańskich, Młodzieży Polskiej „Wolność“ oraz wszystkim, którzy tak licznie wzięli udział w pogrzebie najdroższego męża i ojca naszego s. p.

Leonarda Lacknera
i okazali nam tyle dowodów współczucia i życzliwości składa serdeczne
Bóg zapłać
żona z synem.
24384)

Nasz znacznie polepszony
plaster na odciski
jest w cenie i jakości niedościgniony.
DROGERJA „POD ŁABĘDZIEM“
Bydgoszcz, Gdańska 5. (24345)

Nadleśnictwo Państw. Solec
poczta i stacja kolejowa Solec Kujawski
sprzeda na licytacji w dniu 20 września 1929 r. o godz. 10-ej rano w lokalu p. Fedkiego w Solcu Kujawskim, dla potrzeb lokalnych

drewno opałowe
(trzebionka gruba i cienka, chróst gruby i cienki) oraz mniejszą ilość drewna użytkowego.
Warunki sprzedaży ogłosi się przed licytacją.
24712) **Nadleśniczy Państwowy.**

40 prosiąt
6-8 tygo dn. kupi natychmiast (24671)
AUGUST LATTE, Bydgoszcz, Św. Trójcy 12e, tel. 1108

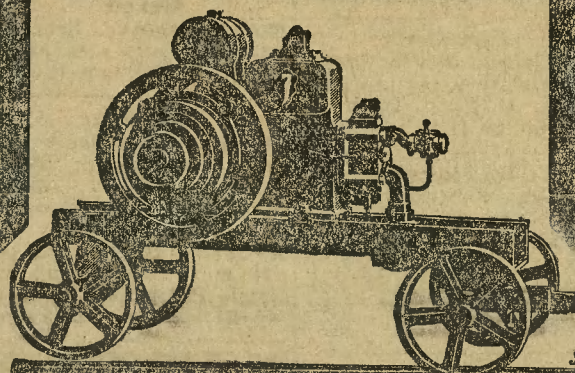
W czwartek, dnia 12 oraz w sobotę, dnia 14 bm. urządzamy
w cukierni Bydgosk. Domu Towarowego
KONCERT
elektro-akustycznie nagranych
plyt gramofonowych
na który Szanownych Klientów oraz Szan. Publiczność uprzejmie zapraszamy.

„MUSICA“ właśc. Bracia Sokołowscy
Bydgoszcz, ulica Dworcowa 90 przy ul. Gamma. (24722)

Bliższe szczegóły w programach.
Początek o godz. 3.30. Wstęp wolny.

Mieszkańcom miasta Łobżenicy i okolicy a przedewszystkiem Magistratowi, Radzie Miejskiej, Bractwu Strzeleckiemu oraz wszystkim, którzy tak licznie wzięli udział w pogrzebie niedożałowanego, najdroższego męża mojego, naszego ojca i dziadka

s. p. **Teofila Bethke'go**
i okazali tyle dowodów życzliwości i współczucia, składa w imieniu swoim, rodzeństwa i rodziny
najszczerze podziękowanie
Marja Bethkowa.
Łobżenica, we wrześniu 1929. (24643)

Motory Jaehne'go
z kulkowymi łożyskami wału korbowego proste w konstrukcji, długotrwałe i oszczędne

Młocarnie motorowe Jaehne'go
na kompletnych łożyskach kulkowych, lekkie w biegu i niedoścignione w wydajności. 22334
Zwiedzajcie nasz bogato zaopatrzonego skład.

BRACIA RAMME
Bydgoszcz, Św. Trójcy 14b, telefon 79

TYLKO
Lakiery-Emalje-Farby
marki
„SMOK“

są najlepsze i najtrwalsze
Kto „Smokiem“ maluje,
Nigdy nie żałuje.

Do siewów jesiennych
oddajemy:

Żyto „Petkuskie“ I. odsiew, uznane przez Pomorską Izbę Rolniczą
Żyto „Polonia“ II. odsiew, uznane przez Pomorską Izbę Rolniczą
Pszenicę „Karstens Dickkopf“ I. odsiew, uznaną przez Pom. Izbę Rol.
Pszenicę „Panzer III“ I. odsiew — ponieważ zagraniczna nie uznana — przewyższa daleko w ostatnich 3 latach pszenicę „Karstens Dickkopf“.

Zboża siewne czyszczone są specjalną maszyną do czyszczenia zboża siewnego systemu „Neuhaus“ firmy Landgenossenschaft Tczew. — Na życzenie dostarcza się nasionu zaprawione (bejcowane). 24650

Zarząd Majętności Heydemann'a
Zajączkowo-Liebenhof, stacja kolej. Tczew, tel. 256.

Przetarg przymusowy.
Dnia 12. 9. 29 o godz. 1 po poł. sprzedam przy ul. Dworcowej 17 najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: maszynę do pisania z stolikiem i szafę na akta.
24688) **Kucharz, komornik sądowy.**

Przetarg przymusowy.
Dnia 12. 9. 29 o godz. 9-tej przed poł. sprzedam przy ul. Dworcowej 72 u firmy Hartwig najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą 5 skrzyń cukierków i towarów kolonialnych.
24687) **Kucharz, komornik sądowy.**

Przetarg przymusowy.
Dnia 12. 9. 29 o godz. 11-tej przed poł. sprzedam w biurze mojem przy ul. Śniadeckich 7 najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą
maszynę do pisania.
24686) **Kucharz, komornik sądowy.**

Przetarg przymusowy.
Dnia 13 września br. o godzinie 11-tej sprzedam w Solcu Kujawskim przy ul. Dworcowej 1 najwięcej dającemu za gotówkę
automat do grania i szafę do lodu.
24732) **Czternasty, kom. sąd. z p. w Bydgoszczy.**

Przetarg przymusowy.
Dnia 13. 9. br. o godzinie 2 po poł. sprzedawać będą przy ul. Sienkiewicza 48 najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą
2 fotele, kanape, stół, biurko i toaletę dębową.
24738) **Joachimowski, komornik sądowy.**

Przetarg przymusowy.
Dnia 13-go bm. o godz. 13 będą sprzedawał w Gumnowicach pow. bydgoski w drodze publicznego przetargu za gotówkę najwięcej dającemu
Buldock'a nr. 17611
24746) **Ackermann, egzekutor.**

Motory Jaehne'go
z kulkowymi łożyskami wału korbowego proste w konstrukcji, długotrwałe i oszczędne

Młocarnie motorowe Jaehne'go
na kompletnych łożyskach kulkowych, lekkie w biegu i niedoścignione w wydajności. 22334
Zwiedzajcie nasz bogato zaopatrzonego skład.

BRACIA RAMME
Bydgoszcz, Św. Trójcy 14b, telefon 79

Żyto siewne
Włoszanowskie oraz Granum I. odsiew I. odsiew 23522
jak również

pszenicę siewną
Wysoka litewka (Oltarzewska) I. odsiew uznane przez Wlkp. Izbę Roln. w Poznaniu poleca

Śl. Szukalski
Skład i hodowla nasion — Handel zboża
Tel. 839. w Bydgoszczy, Dworcowa 95a. Tel. 1162.

Dobra lokata
2 hipoteki na I. miejscu à 4.000 \$ płatne 1 lutego 1932 z oprocentowaniem 10% p. a. płatne miesięcznie z góry, na dwóch wysokowartościowych kamienicach w śródmieściu **sprzedają się** z odpowiednim damnem. Zgłoszenia pod „Hipoteki“ do „Par“, Bydgoszcz, Dworcowa 72. (24740)

Płachty
nieprzemakalne, worki jutowe do wszelkich celów, sienniki, tkaniny jutowe, dery na konie poleca 23530

Fa. Szulc i Kunert
Sp. z o. o.
Fabryka Namiotów, Płacht i Worków
Poznań, Woźna 12.
Tel. 5802.
Wypożyczamy:
Płachty nieprzemakalne do krycia wagonów na dogodnych warunkach.

Jabłka
kupuję stale każdą ilość. Od 30 ctr. odbieram własnym autem 21151

„Kama“
fabryka marmelady
Bydgoszcz
Zduny 13, Tel. 1410.

Kasa Chorych
miasta Bydgoszczy
sprzeda najwięcej dającemu 24749

Zpiec kafłowe
na rozbiórkę. Zgłoszenia w Dyrekcji Kasy Chorych ul. Dr. Emila Warmińskiego 2. 24749

Nadzwyczajna okazja!!
Stoewer 6 cylindr. 12/36 KM.
6-cio osobowy turystyczny, dobrze utrzymany z 6-ciookrotnym ogumieniem za **3.850 zł** na sprzedaż, ew. na spłaty.
E. STADIE - AUTOMOBILE
Bydgoszcz, ul. Gdańska 160. (24731)

Komunalna Kasa Oszczędności miasta Wąbrzeźna
w Wąbrzeźnie
poszukuje zaraz młodszej
siły bankowej
na czas przejściowy. Wynagrodzenie według XII. stopnia pragmatyki urzęd. państw. plus 15% dod. komunalnego.
Zgłoszenia kierować do Zarządu Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Wąbrzeźna. Nieuwzględnione wnioski pozostają bez odpowiedzi. (24750)
Zarząd Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Wąbrzeźna
Naczelnik Zarządu
(—) Schwarz, burmistrz.

Wojazer
na prowincję do sprzedaży wyrobów czekoladowych i cukrowych ze samochodu **potrzebny natychmiast** z gwarancją. Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę. Oferty do Dziennika Bydgoskiego pod „Samochód“. (24691)

Oglašzajcie się w „Dzienniku Bydgoskim“!

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetryowy na stronie 7-lamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 60 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,00 zł., na dalszych stronach 85 gr. za milim. 1 lam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszenia o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.